

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Г.О. Горіна

**Державне управління туристичною
діяльністю**

Навчальний посібник

Кривий Ріг
2021

УДК 338.486-029:354(072)
Г 67

*Рекомендовано до видання Вченою радою Донецького національного
університету економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського (протокол №12 від 29.04.2021 р.)*

Рецензенти:

Іванова Н.С. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Сардак С.Е. – д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин, регіональних студій та туризму Університету митної справи та фінансів

Сущенко О.А. - д.е.н., професор, завідувач кафедри туризму Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Горіна Г.О.

Г 67 Державне управління туристичною діяльністю: навч. посібник [Електронний ресурс] / Г.О. Горіна. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. – 110 с. Режим доступу: <http://elibrary.donnuet.edu.ua>
ISBN 978-966-385-364-2

У навчальному посібнику розглядаються питання, пов'язані з розкриттям основних засад державної політики та інституційного забезпечення державного управління туристичною діяльністю; наведенням інформації щодо нормативно-правового забезпечення державного управління туристичною діяльністю; висвітленням особливостей нормативно-правового регулювання міждержавного співробітництва України в галузі туризму.

Призначено для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, спеціалістів сфери туризму та рекреацій.

ISBN 978-966-385-364-2

© Г.О. Горіна, 2021

© ДонНУЕТ, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1 Державна політика та інституційне забезпечення державного управління туристичною діяльністю	8
1.1. Шляхи реалізації та основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму	8
1.2. Інституційне підґрунтя розвитку туристичної діяльності	10
1.3. Мережа державних органів інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму	17
<i>Питання для самоконтролю</i>	21
<i>Тестові завдання</i>	21
<i>Кейси для обговорення, практичні завдання</i>	24
<i>Список використаних джерел</i>	29
РОЗДІЛ 2 Нормативно-правове забезпечення державного управління туристичною діяльністю	31
2.1. Базове забезпечення нормативно-правового управління туристичною діяльністю	31
2.2. Нормативно-правове забезпечення стандартизації та сертифікації туристичної діяльності	33
2.3. Нормативно-правове забезпечення ліцензування туристичної діяльності	40
2.3.1. Кадрові вимоги до провадження туроператорської діяльності	42
2.3.2. Організаційні вимоги до провадження туроператорської діяльності	43
2.3.3. Технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності	46
2.4. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року	47
<i>Питання для самоконтролю</i>	53
<i>Тестові завдання</i>	53

<i>Кейси для обговорення, практичні завдання</i>	56
<i>Список використаних джерел</i>	60
РОЗДІЛ 3 Міждержавне співробітництво України в галузі туризму	62
3.1. Нормативно-правове регулювання міждержавного співробітництва України в галузі туризму	62
3.2. Напрями залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій	63
3.3. Гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу	67
3.4. Основоположні міжнародні документи, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму	72
<i>Питання для самоконтролю</i>	76
<i>Тестові завдання</i>	76
<i>Кейси для обговорення, практичні завдання</i>	79
<i>Список використаних джерел</i>	81
ДОДАТКИ	84
Додаток А. Завдання Державного агентства розвитку туризму України	85
Додаток	
Б.....	88
<i>Таблиця Б.1 – Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю</i>	88
<i>Таблиця Б.2 – Накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю</i>	89
<i>Таблиця Б.3 - Інші нормативно-правові акти, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю</i>	89
Додаток В.....	90
<i>Таблиця В.1 – Перелік національних стандартів сфери туризму</i>	90

(вимоги до окремих туристичних послуг)	
Додаток Г	92
<i>Додаток Г.1 – Заява про отримання ліцензії</i>	92
<i>Додаток Г.2 – Відомості щодо місць провадження</i> туроператорської діяльності	93
<i>Додаток Г.3 – Опис документів</i>	94
<i>Додаток Г.4 – Заява про зупинення дії ліцензії повністю або</i> частково	95
<i>Додаток Г.5 – Заява про відновлення дії ліцензії повністю або</i> частково	96
<i>Додаток Г.6 – Заява про звуження провадження туроператорської</i> діяльності	97
<i>Додаток Г.7 – Заява про розширення провадження</i> туроператорської діяльності	98
<i>Додаток Г.8 – Відомості щодо місць провадження</i> туроператорської діяльності	99
<i>Додаток Г.9 – Облік виданих туристам договорів обов’язкового</i> страхування	100
Додаток Д.....	101
<i>Таблиця Д.1 – Основні напрями реалізації Стратегії розвитку</i> туризму та курортів на період до 2026 р.	101
<i>Таблиця Д.2 – Контрольні показники реалізації Стратегії розвитку</i> туризму та курортів на період до 2026 р.	104
Додаток	
Е.....	105
<i>Таблиця Е.1 – Нормативно-правова база, що забезпечує</i> двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму	105

ПЕРЕДМОВА

Розбудова туристичної галузі держави є пріоритетним завданням з огляду на її державне позиціонування в якості інструменту економічного розвитку та підвищення інвестиційної привабливості України. Створення дієвого інституційно-законодавчого базису розвитку туризму, що відповідає сучасним світовим та європейським стандартам можливе за рахунок розбудова нормативно-правової бази у сфері туристської діяльності, чіткої регламентації повноважень органів державної влади з питань регулювання та управління розвитком туризму, вдосконалення організаційної структури органів влади задля забезпечення державної підтримки підприємницької діяльності в туризмі.

У зв'язку з цим, вивчення сучасних засад державного управління та регулювання туристичною діяльністю, а також вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства та національних стандартів набуває актуальності для студентів галузі знань «Сфера обслуговування», а також інших здобувачів вищої освіти, зацікавлених у набутті та поглибленні знань з дисципліни «Державне управління туристичною діяльністю», аспірантів, викладачів, спеціалістів сфери туризму та рекреації.

Навчальний посібник складається з трьох розділів.

У першому розділі «Державна політика та інституційне забезпечення державного управління туристичною діяльністю» увага приділяється шляхам реалізації та основним пріоритетним напрямам державної політики в галузі туризму, розглядається інституційне підґрунтя розвитку туристичної діяльності, наводиться інформація щодо мережі державних органів

інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму в Україні.

У другому розділі «Нормативно-правове забезпечення державного управління туристичною діяльністю» представлена інформація щодо нормативно-правового забезпечення стандартизації, сертифікації та ліцензування туристичної діяльності. Наводяться кадрові, організаційні та технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності згідно Закону України «про туризм». Висвітлюються Основні напрями та контрольні показники реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року.

У третьому розділі «Міждержавне співробітництво України в галузі туризму» наведено нормативно-правові засади регулювання міждержавного співробітництва України в галузі туризму, висвітлено напрями залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій. Детально розглянуто нормативні засади гармонізації національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу шляхом приведення законів України та інших нормативно-правових актів у сфері туризму у відповідність з *acquis communautaire*. Наведено співвідношення завдань Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та заходів з її виконання у сфері туризму. Наведено приклади основоположних міжнародних документів, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму

Кожен розділ навчального посібника супроводжується питаннями для самоконтролю, ситуаційними вправами, переліком літератури. У навчальному посібнику представлено тестові завдання з кожної теми для самостійного контролю рівня отриманих знань.

РОЗДІЛ 1

Державна політика та інституційне забезпечення державного управління туристичною діяльністю

1.1. Шляхи реалізації та основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму

1.2. Інституційне підґрунтя розвитку туристичної діяльності

1.3. Мережа державних органів інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму

1.1. Шляхи реалізації та основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму

Держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності.

Згідно Закону України «Про туризм» [1] *реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом:*

- визначення і реалізації основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів розвитку туризму;
- визначення порядку класифікації та оцінки туристичних ресурсів України, їх використання та охорони;
- спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму;
- визначення основ безпеки туризму;
- нормативного регулювання відносин у галузі туризму (туристичного, готельного, екскурсійного та інших видів обслуговування громадян);
- ліцензування в галузі туризму, стандартизації туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу;

- встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу;
- організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму;
- визначення пріоритетних напрямів і координації наукових досліджень та підготовки кадрів у галузі туризму;
- участі в розробці та реалізації міжнародних програм з розвитку туризму.

Згідно Закону України «Про туризм» [1] **основними цілями державного регулювання в галузі туризму є:**

- забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав;
- безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд;
- збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій;
- створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності.

Згідно Закону України «Про туризм» [1] **основними пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму є:**

- удосконалення правових засад регулювання відносин у галузі туризму;
- забезпечення становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України, заохочення національних та іноземних інвестицій у розвиток індустрії туризму, створення нових робочих місць;

- розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, сільського, екологічного (зеленого) туризму;
- розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;
- створення сприятливих для розвитку туризму умов шляхом спрощення та гармонізації податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання;
- забезпечення доступності туризму та екскурсійних відвідувань для дітей, молоді, людей похилого віку, осіб з інвалідністю та малозабезпечених громадян шляхом запровадження пільг стосовно цих категорій осіб.

1.2. Інституційне підґрунтя розвитку туристичної діяльності

Досягнення проголошених цілей та окреслених пріоритетних напрямків розвитку туризму в державі можливо за рахунок системної взаємодії та чіткої регламентації повноважень органів державної влади з питань регулювання та управління туристичною галуззю, які утворюють інституційне забезпечення формування та розвитку ринку туристичних послуг.

Інституційне підґрунтя розвитку туристичного ринку забезпечується:

- Верховною Радою України,
- Кабінетом Міністрів України,
- Міністерством культури та інформаційної політики України
- мережею державних органів інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму,
- місцевими державними адміністраціями,
- органами місцевого самоврядування та місцевими органами, що здійснюють регулювання в галузі туризму.

Окрему групу утворюють неурядові туристські організації та асоціації універсального та спеціалізованого характеру (рис. 1.1).

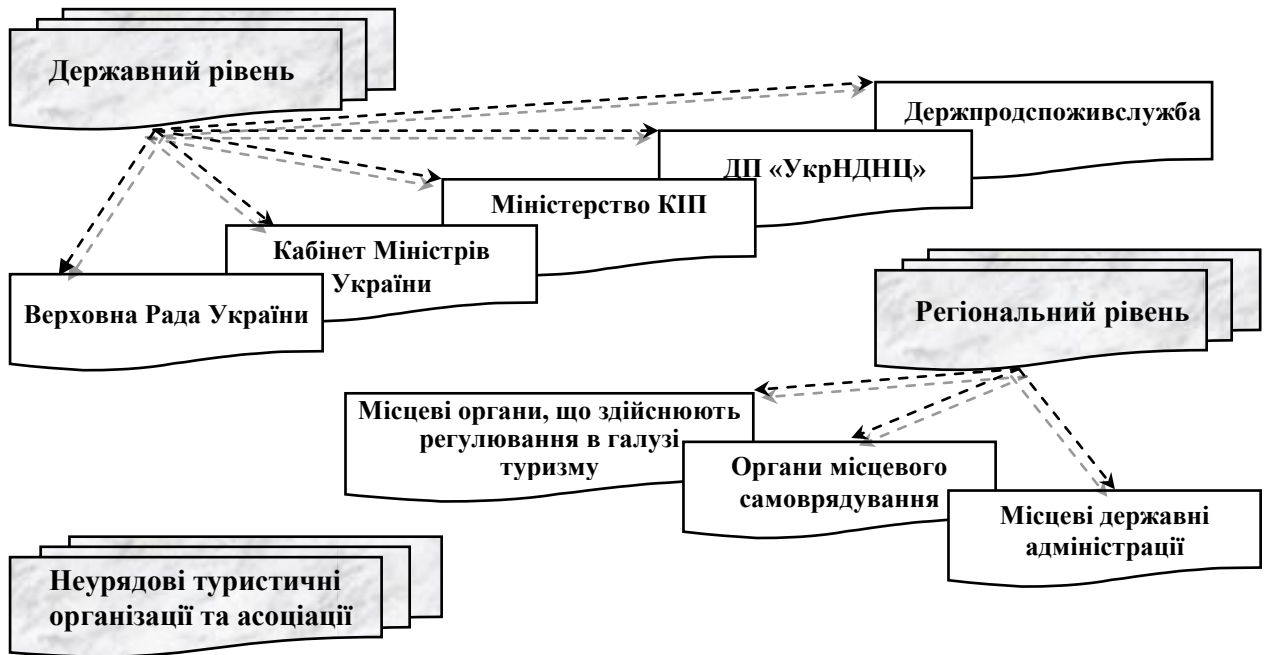

Рисунок 1.1 – Інституційне забезпечення розвитку туризму

Згідно ст. 8 Закону України «Про туризм» виключними повноваженнями **Верховної Ради України** в галузі туризму є:

- визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму;
- визначення правових засад регулювання відносин у галузі туризму, їх удосконалення та адаптація із загальновизнаними нормами міжнародного права;
- визначення в законі про Державний бюджет України обсягу фінансового забезпечення туристичної галузі.

Згідно ст. 9 Закону України «Про туризм» повноваженнями **Кабінету Міністрів України** в галузі туризму є:

- здійснення державного управління та забезпечення реалізації державної політики в галузі туризму;
- розробка та затвердження програми розвитку туризму в Україні і фінансування їх виконання відповідно до бюджетного законодавства;
- затвердження нормативно-правових актів, що регулюють відносини в галузі туристичної діяльності;

- забезпечення раціонального використання туристичних ресурсів;
- сприяння розвитку туристичної індустрії та створення ефективної туристичної інфраструктури;
- вживання заходів щодо забезпечення безпеки туристів, захисту їх прав, інтересів і власності;
- організація та забезпечення реалізації державної інвестиційної політики в туристичній галузі;
- створення державної системи наукового забезпечення в галузі туристичної діяльності;
- здійснення міжнародного співробітництва в галузі туризму тощо.

Згідно Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2019 р. № 885 [2] **Міністерство культури та інформаційної політики України** є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Основними **завданнями** Міністерства культури та інформаційної політики України [2, 3] в галузі туризму є:

- забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів), мистецтв, охорони культурної спадщини, музейної справи, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей;
- здійснення нормативно-правового регулювання у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);
- визначення перспектив та пріоритетних напрямів розвитку у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);

- забезпечення розроблення та виконання програм розвитку туризму і курортів в Україні;
- організація обліку туристичних ресурсів України, забезпечення їх раціонального використання та охорони;
- визначення переліку посад фахівців туристичного супроводу та кваліфікаційні вимоги до них;
- затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання;
- участь у розробленні програм облаштування транспортних магістралей об'єктами туристичної інфраструктури;
- проведення дослідження туристичного ринку, підготовка і поширення інформації про Україну та її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави;
- у межах повноважень, передбачених законом, розробляє, укладає і виконує міжнародні договори у сфері туристичної діяльності, представляє державу в міжнародних туристських організаціях і на міжнародних заходах з туризму;
- сприяння координації діяльності органів виконавчої влади, суб'єктів підприємницької діяльності, їх об'єднань, що провадять діяльність у сфері туризму;
- надання суб'єктам туристичної діяльності методичної, консультаційної та іншої допомоги;
- поширення соціальної реклами у сфері туризму.

Інституційне забезпечення розвитку ринку туристичних послуг на локальному рівні забезпечується **місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.**

Згідно ст. 11 Закону України «Про туризм» [1] **повноваженнями місцевих державних адміністрацій в галузі туризму є:**

- здійснення виконавчих та організаційно-розпорядчих функції щодо організації і розвитку курортно-рекреаційної сфери і туризму;
- розробка проектів регіональних програм розвитку; вживання заходів щодо виконання регіональних програм розвитку туризму;
- сприяння туристичній діяльності у регіоні і створення сучасної туристичної інфраструктури;
- розробка і впровадження заходів для захисту місцевих туристичних ресурсів;
- аналізують ринок туристичних послуг у межах адміністративно-територіальних одиниць;
- надання суб'єктам туристичної діяльності методичної і консультативної допомоги;
- подання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, пропозиції стосовно включення заходів з регіональних програм розвитку туризму до відповідних програм.

Згідно ст. 11 Закону України «Про туризм» [1] **повноваженнями виконавчих органів місцевого самоврядування в галузі туризму є:**

- розробка проектів місцевих програм розвитку туризму;
- вживання заходів щодо виконання місцевих програм розвитку туризму;
- залучення на договірних засадах підприємств, установ і організацій до розв'язання проблем розвитку місцевого туризму та підтримки туристичних ресурсів;
- організація проведення інвентаризації туристичних ресурсів місцевого значення;
- сприяння охороні і збереженню туристичних ресурсів;
- залучення місцевого населення до туристичної діяльності, створюючи нові робочі місця тощо.

Прикладами національних неурядових організацій універсального та спеціалізованого характеру, які приймають участь в розвитку туризму є наступні: Національна туристична організація України [4], Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів» [5], Туристична асоціація України [393], Українська асоціація активного та екологічного туризму [6], Громадська спілка «Асоціація сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні» [7], Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму [8], Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України [9] та інші. У таблиці 1.1 представлено основну мету та напрями діяльності зазначених асоціацій та організацій.

Таблиця 1.1 – Характеристика національних неурядових туристичних асоціацій та організацій (складено за даними [4-9])

Мета/Місія	Напрями діяльності/Завдання
1	2
Національна туристична організація України	
Консолідація туристичного сектору, розвиток мережі регіональних ДМО, підвищення рівня знань та якості національного туристичного продукту у всіх регіонах України	1. Створення умов та інструментів для ефективної співпраці всіх зацікавлених сторін національного туристичного сектору. 2. Створення та просування національного турпродукту, формування позитивного іміджу України. 3. Розвиток та підтримка системи науки, освіти та професійної підготовки в сфері туризму та гостинності. Скорочення розриву між теорією та практикою за єдиними стандартами та програмами. 4. Розвиток національної системи якості і досконалості в сфері туризму. Підвищення загальної економічної ефективності надання туристичних послуг. Сертифікація за міжнародними стандартами. 5. Забезпечення комплексного розвитку туристичних дестинацій. 6. Підтримка постійного гуманітарного та культурного міжнародного обміну. Залучення громадян до маркетингу місцевого туристичного продукту та розвитку організацій управління дестинаціями.
Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму	
Популяризації відпочинку в українському селі, сприяння розвитку сільської інфраструктури, сприяння збереження навколишнього середовища	1. Сприяння створення сприятливого середовища для залучення сільського населення до діяльності у сфері сільського зеленого туризму. 2. Створення прозорого механізму відносин між різними складовими частинами господарського комплексу сільського туризму, зокрема, між організаторами і власниками садиб. 3. Широка кооперація Спілки з органами місцевого самоврядування на предмет створення умов і забезпечення туристичного потоку на село тощо.

Продовження табл. 1.1

1	2
Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів»	
<p>Об'єднання гідів на засадах створення сприятливих умов для розвитку національного туристичного ринку шляхом розробки та просування якісного екскурсійного продукту, підвищення рівня професійної майстерності гідів, конкретизації їх ролі й місця в просвітницькому та виховному процесі, підвищенню авторитету професії</p>	<p>1. Сприяння: процесу формування професійного напрямку роботи гідів в Україні; реформуванню українського законодавства з використанням досвіду європейських країн – лідерів туристичного ринку, гармонізації норм із законодавством Європейського Союзу; розвитку правових форм самоорганізації та саморегуляції туристичної спільноти; розвитку екскурсійної справи, зокрема екскурсійного продукту в Україні; створенню та веденню національного реєстру гідів. 2. Забезпечення захисту законних прав та інтересів членів ВАГ. 3. Підвищення ролі та престижу роботи гідів в українському суспільстві. 4. Вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації гідів, створення умов для професійного розвитку фахівців та поширенню етичних стандартів професії. 5. Співпраця з міжнародними організаціями у сфері туризму, представлення фахівців української екскурсійної справи у міжнародних фахових організація та інша міжнародна діяльність.</p>
Туристична асоціація України	
<p>Об'єднання зусиль працівників туристичної та суміжних галузей для спільних дій по захисту своїх законних прав, задоволенню професійних і соціальних інтересів, сприяння розвитку туризму в Україні, у тому числі збереженню й захисту культурної спадщини України</p>	<p>1. Участь у підготовці проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань туризму. 2. Забезпечення захисту прав суб'єктів туристичної діяльності та туристів. 3. Активна пропаганда, популяризація та реклама вітчизняного турпродукту серед широкого загалу туристів. 4. Формування позитивного іміджу України як туристичної держави. 5. Забезпечення раціонального використання та збереження природних та історико-культурних ресурсів туризму. 6. Налагодження співпраці з вітчизняними, зарубіжними та міжнародними туристичними організаціями. 7. Організація наукових досліджень в сфері туризму. 8. Всебічне сприяння підготовці та підвищенню кваліфікації туристичних кадрів.</p>
Українська асоціація активного та екологічного туризму	
<p>Створення умов для популяризації та розвитку пригодницького і екологічного туризму в Україні</p>	<p>1. Рекламно-інформаційний та промоційний. 2. Консолідуєчий та стимулюєчий. 3. Кваліфікаційний та освітній. 4. Нормативно-правовий. 5. Аналітико-статистичний. 6. Екологічний. 8. Інфраструктурний. 9. Проектний та економічний.</p>
Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України	
<p>Захист прав та інтересів членів асоціації, пропаганда та узагальнення передового досвіду діяльності готельних підприємств, організація виїздів за кордон фахівців з обміну досвідом роботи</p>	<p>1. Узагальнення досвіду роботи провідних готелів. 2. Надання методичної і юридичної допомоги. 3. Розроблення законодавчих та нормативних документів для готельної галузі. 4. Розвиток міжнародних зв'язків з професійними об'єднаннями готелів інших країн. 5. Організація конференцій та ділових зустрічей.</p>

Продовження табл. 1.1

1	2
Громадська спілка «Асоціація сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні»	
<p>Всебічне сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні, створення та просування українського еногастрономічного туристичного продукту на вітчизняному та міжнародному туристичному ринках, підтримка національних виробників винної та гастрономічної продукції</p>	<p>1. Об'єднання зусиль підприємств, установ і організацій, які функціонують в галузі туризму, готельного та ресторанного бізнесу, виноробної та харчової промисловості, громадських неприбуткових організацій, вищих навчальних закладів з метою сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні. 2. Вивчення та поширення кращого світового досвіду розвитку винного та гастрономічного туризму, налагодження міжнародної співпраці для популяризації вітчизняної еногастрономічної продукції та національних кулінарних традицій. 3. Створення системи ступеневої освіти підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців для винного та гастрономічного туризму тощо.</p>

Національні туристичні неурядові організації, асоціації та об'єднання відіграють суттєву роль у сприянні розвитку туризму, яка виявляється у координації діяльності туристичних підприємств, наданні методичної, юридичної, консультаційної, технічної допомоги суб'єктам туристичного бізнесу на підставі узагальнення передового європейського та світового досвіду, сприянні підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації туристичних кадрів, підтримці ініціатив з раціонального використання природних та історико-культурних туристичних ресурсів України тощо.

1.3. Мережа державних органів інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму

Згідно Закону України «Про туризм» [1] основними шляхами реалізація державної політики в галузі туризму, державного регулювання та управління розвитком туристичного бізнесу є: *ліцензування, стандартизації та сертифікація туристичних послуг, організація і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства* (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Мережа державних органів інституційно-правового управління та регулювання розвитку туризму (складено за даними [4-9])

Визначені вектори реалізуються завдяки *мережі державних органів*, які у рамках своїх повноважень забезпечують здійснення державної політики у галузі туризму у визначеному напрямку, а саме:

1) Державному агентству розвитку туризму України Міністерства культури та інформаційної політики України [11].

2) Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» [12].

3) Державної служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [13].

Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики і який реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Згідно Положення про Державне агентство розвитку туризму України затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162 [14] *основними завданнями ДАРТ є:*

1) реалізація державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);

2) внесення на розгляд Міністра культури та інформаційної політики пропозицій щодо формування державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

До основних повноважень *ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»* як національного органу стандартизації відповідно до Закону України «Про стандартизацію» [15] належить:

– організація та координація діяльності щодо розроблення, прийняття, перевірки, перегляду, скасування та відновлення дії національних стандартів;

– прийняття, скасування та відновлення дії національних стандартів;

– підготовка та затвердження програми робіт з національної стандартизації;

– координація діяльності технічних комітетів стандартизації;

– видання національних стандартів;

- формування та ведення національного фонду нормативних документів;
- забезпечення функціонування та розвитку національної системи стандартизації; технічна перевірка проектів стандартів, гармонізація національних стандартів з міжнародними та європейськими, координація діяльності національних технічних комітетів стандартизації (ТК), консультації щодо маркування продукції;
- сертифікація продукції, послуг та систем управління;
- оцінка відповідності продукції технічним регламентам;
- підготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері стандартизації, сертифікації, метрології та систем управління, підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації;
- видання наукового фахового журналу «Стандартизація, сертифікація, якість».

Здійснення у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (*контролю*) за дотриманням вимог законодавства з питань туристичної діяльності покладено на *Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів* [13].

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть шляхи реалізації державної політики в галузі туризму.
2. Визначте основні цілі державного регулювання в галузі туризму.
3. Які існують основні пріоритетні напрями державної політики України в галузі туризму.
4. Якими є виключні повноваження Верховної Ради України в галузі туризму?
5. В чому полягають повноваження Кабінету Міністрів України в галузі туризму?
6. Назвіть головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері туризму та курортів?
7. Які основні завдання Міністерства культури та інформаційної політики України в галузі туризму?
8. Які повноваження місцевих державних адміністрацій в галузі туризму?
9. Наведіть приклади національних неурядових організацій та асоціацій універсального та спеціалізованого характеру, які приймають участь в розвитку туризму України.
10. Наведіть основні завдання Державного агентства розвитку туризму України.

Тестові завдання:

1. Реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом
 - A. визначення основ безпеки туризму
 - B. нормативного регулювання відносин у галузі туризму
 - C. ліцензування в галузі туризму, стандартизації туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу
 - D. усі відповіді вірні
2. Реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом
 - A. встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу
 - B. організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму
 - C. визначення пріоритетних напрямів і координації наукових досліджень та підготовки кадрів у галузі туризму
 - D. усі відповіді вірні

3. Основні цілі державного регулювання в галузі туризму
 - А. забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав
 - В. безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд
 - С. збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій
 - Д. усі відповіді вірні
4. Основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму
 - А. визначення порядку класифікації та оцінки туристичних ресурсів України, їх використання та охорони; спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму
 - В. організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму; визначення основ безпеки туризму
 - С. удосконалення правових засад регулювання відносин у галузі туризму; забезпечення становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України; розвиток в'їзного та внутрішнього туризму
 - Д. спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму; встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу
5. Основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму
 - А. розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку; створення сприятливих для розвитку туризму умов шляхом спрощення та гармонізації податкового, валютного, митного та прикордонного регулювання
 - В. створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності
 - С. збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій
 - Д. координація наукових досліджень та підготовка кадрів у галузі туризму; участь в розробці та реалізації міжнародних програм з розвитку туризму
6. Виключні повноваження Верховної Ради України в галузі туризму
 - А. затвердження нормативно-правових актів, що регулюють відносини в галузі туристичної діяльності

- В. розробка та затвердження програми розвитку туризму в Україні і фінансування їх виконання відповідно до бюджетного законодавства
- С. здійснення державного управління та забезпечення реалізації державної політики в галузі туризму;
- Д. визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму; визначення правових засад регулювання відносин у галузі туризму; визначення в законі про Державний бюджет України обсягу фінансового забезпечення туристичної галузі

7. Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі туризму

- А. затвердження нормативно-правових актів, що регулюють відносини в галузі туристичної діяльності; забезпечення раціонального використання туристичних ресурсів
- В. визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму; визначення правових засад регулювання відносин у галузі туризму
- С. розроблення пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів
- Д. забезпечення розроблення та виконання програм розвитку туризму та курортів

8. Забезпечення розроблення стандартів, експертизу проектів стандартів, сертифікацію продукції та послуг та систем управління у тому в числі і в туризмі здійснює

- А. Департамент туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
- В. Українське агентство зі стандартизації ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»
- С. Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
- Д. Кабінет Міністрів України

9. Здійснення у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства з питань туристичної діяльності покладено на

- А. Департаменту туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
- В. Українське агентство зі стандартизації ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»
- С. Державну службу з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
- Д. Кабінет Міністрів України

10. Завдання Міністерства культури та інформаційної політики України в галузі туризму

А. забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів)

В. здійснення нормативно-правового регулювання у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів)

С. визначення перспектив та пріоритетних напрямів розвитку у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів)

Д. усі відповіді вірні

Кейси для обговорення, практичні завдання:

Кейс 1 – Уряд відзвітував щодо виконання доручень Президента для розвитку туристичної галузі України

Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з міжнародними експертами сформувало дорожню карту розвитку туризму, яка ляже в основу стратегії розвитку туризму та курортів, розробити яку поставив завдання Президент Володимир Зеленський. Про це відзвітував міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко на нараді під головуванням Президента.

«Безумовно, є вже великий перелік доручень Президента, які стосуються тих чи інших напрямків, що входять у мою компетенцію. І для мене вкрай важливо, щоб ці доручення бездоганно та своєчасно виконувалися», – зазначив Володимир Зеленський.

Олександр Ткаченко деталізував стратегічне бачення розвитку туризму в Україні.

«Стратегічними завданнями (дорожньої карти. – Ред.) є запровадження системи туристичної статистики, новий законопроект про туризм, який уже розроблено, вдосконалення системи управління галуззю, діджиталізація, створення реєстру суб'єктів туристичної діяльності», – сказав він.

Міністр згадав і про ініціативу Президента «Туристичні магніти», яку активно розробляє кожна область.

«Зокрема – «Велике будівництво» самих «об'єктів тяжіння». Йдеться про музеї, театри, замки. Я думаю, що ця програма може не тільки об'єднати країну, а й слугувати, серед іншого, туристичній галузі», – зауважив Олександр Ткаченко.

Міністр нагадав, що 12 червня презентовано промокампанію #МандруйУкраїною. Спільно з Офісом Президента проведено два рекламно-інформаційні тури Одеською та Херсонською областями. Спільно з обласними державними адміністраціями ведеться робота з формування туристичних маршрутів у регіонах. Також триває робота над створенням багатомовного порталу Visit Ukraine.

Зі свого боку міністр закордонних справ Дмитро Кулеба повідомив, що уряд активно працює над питанням лібералізації візового режиму для туристів з Китаю та Індії. Президент наголосив, що лібералізацію треба провести якомога швидше.

13 липня 2020 року

Джерело: Офіційне інтернет-представництво Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/uryad-vidzvituvav-shodo-vikonannya-doruchen-prezidenta-dlya-62249>

Запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте сучасний стан реалізації пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму.
2. Назвіть основні заходи із розвитку внутрішнього туризму в Україні, становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України.
3. Запропонуйте актуальні заходи з активізації розвитку туристичної галузі України.

Кейс 2 – Уряд затвердив План заходів щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму

Кабінет Міністрів затвердив розроблений Міністерством культури та інформаційної політики План заходів щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму. Відповідне розпорядження прийнято на засіданні Уряду 3 лютого 2021 року.

«Наша мета – об'єднане суспільство, що цінує культуру і живе в країні, привабливий для туристів. І перші кроки вже зроблено. Галузі, над якими роками не велася цілеспрямована робота, зараз не тільки з чіткою стратегією, а й з фінансовою підтримкою на її реалізацію», – зазначив Міністр культури та інформаційної політики України.

Олександр Ткаченко підкреслив, що культура, туризм, креативні індустрії та спадщина – мають величезний економічний потенціал та перспективи. Зосередившись на їхньому розвитку, впевнений, Україна на шляху до перемог. Як всередині країни, так і за її межами, через просування іміджу держави на світовому рівні.

Планом передбачено низку заходів у сфері охорони, відродження та ефективного використання об'єктів культурної спадщини. Зокрема, протягом 2021-2023 років будуть відреставровані та відремонтовані пам'ятки культурної спадщини в рамках реалізації програми «Велике будівництво».

У 2021-2022 роках у сфері охорони культурної спадщини також планується:

- затвердити історико-архітектурні опорні плани з визначенням меж і режимів використання історичних ареалів населених місць;

- переглянути перелік об'єктів культурної спадщини, включених до Попереднього списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;

- затвердити науково-проектну документацію з визначення меж та режимів використання буферних зон об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (архітектурного ансамблю Резиденція митрополитів Буковини і Далмації, дерев'яних церков карпатського регіону України та Польщі, Геодезичної дуги Струве);

- розробити та запустити інформаційний ресурс культурної спадщини і культурних цінностей.

Згідно з планом у сфері розбудови сучасної туристичної інфраструктури у 2021 році буде розроблено Державну цільову програму розвитку внутрішнього та в'їзного туризму «Мандруй Україною».

Протягом 2031–2023 років у галузі туризму також планується:

- провести дослідження щодо змін та перспектив розвитку ринку туристичних послуг, вивчення існуючих цільових аудиторій;

- запровадити Єдиний туристичний реєстр – національну систему збору та аналізу туристичних даних;

- створити умови для розвитку конференц-індустрії, зокрема створити Державне конференц-бюро;

створити і впровадити офіційний багатомовний туристичний портал;
розвивати туристично-інформаційні центри;
розвивати і популяризувати в'їзний та внутрішній туризм в рамках проекту «Мандруй Україною»;
реалізувати проект «Туристичні магніти України».

Значний комплекс заходів в рамках плану спрямований на розвиток креативних індустрій. У цьому напрямку, зокрема у 2021 році планується розробити Державну цільову національно-культурну програму розвитку народних художніх промислів на 2021-2025 роки.

Протягом 2021-2023 років також планується збудувати «Будинок музики», створити центри культурних послуг в територіальних громадах, розробити концепцію моделі креативних хабів та запровадити пілотний проект щодо створення креативного хабу у Києві, удосконалити механізми фінансування проектів УКФ, стимулювати підготовку місцевих інвестиційних проектів з розвитку культурної інфраструктури тощо.

Джерело: Міністерство культури та інформаційної політики. URL: <https://mkip.gov.ua/news/4932.html>

Запитання та завдання:

1. Що передбачає План заходів щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму на 2021-2023 рр.
2. Які роль у популяризації внутрішнього та в'їзного туризму має всеукраїнський проект «Мандруй Україною», розпочатий Державним агентством розвитку туризму України у червні 2020 р.?
3. Яку основну інформацію повинен містити інформаційний ресурс культурної спадщини і культурних цінностей? Обґрунтуйте вашу відповідь.

Кейс 3 - Як компанія Google спільно з ДАРТ розвиватиме український туризм?

13 квітня 2021 року Голова Державного агентства розвитку туризму України доєдналася до презентації компанії «Google для туризму». Цей проект був створений задля підтримки туризму шляхом впровадження інноваційних технологій та діджиталізації галузі.

Торік у листопаді ДАРТ та компанія Google підписали Меморандум про співпрацю. Це стало важливим кроком на шляху до розвитку туристичної галузі та digital-трансформації України. З того часу спільними зусиллями було реалізовано низку проєктів, тренінгів та конференцій. Зокрема, вчора представили один із проєктів «Автентичні смаки України», метою якого є сприяння розвитку внутрішнього туризму через популяризацію та збереження традицій приготування українських страв і напоїв.

«Діджиталізація туристичної галузі – один із пріоритетних напрямків нашої роботи, саме тому ми розуміємо важливість кооперації із провідними світовими цифровими компаніями», – прокоментувала Мар'яна Олесків.

За підтримки Міністерства захисту навколишнього середовища і природних ресурсів України, компанія Google оцифрувала 16 національних парків у 13 областях. Тепер кожен охочий зможе здійснити віртуальну подорож до музеїв у форматі Street View. Така ініціатива сприятиме покращенню їхньої туристичної привабливості та стимуляції розвитку віртуального туризму.

За словами Голови ДАРТ, сьогодні в умовах, коли доступ до інтернету є практично в кожного, частина туристичних українських офісів досі не вміють правильно працювати з цифровими інструментами. Тому дуже важливо організувати профільні навчання, насамперед для працівників туристичної галузі.

Так, під час заходу відбулась презентація безкоштовної онлайн-платформи «Нові цифрові можливості з Google», якою може скористатися будь-хто. Платформу будуть регулярно оновлювати додатковими матеріалами. У межах навчальних проєктів також стартує освітня програма «Google для туризму: розвиток бізнесу онлайн», яка розрахована на очільників підприємств у туристичній галузі. Перший тренінг стартує вже наступного тижня.

Запровадження новацій та діджиталізація роботи представників туристичної галузі – надзвичайно важливий етап, саме тому в новому Законі України «Про туризм» ДАРТ значну увагу приділило цим пунктам. Зокрема, пропонується реорганізація роботи в установах, відмова від паперової документації та перехід в електронний формат. Важливу роль діджиталізація відіграє і в розробці сателітного рахунку, який так би мовити є фундаментом у розвитку туризму. Він дасть змогу оптимізувати весь процес аналізу гігантських об'ємів статистичних даних. У цьому напрямку ДАРТ активно працює з профільними міністерствами та державними органами, зокрема Міністерством цифрової трансформації та Міністерством культури та інформаційної політики.

«На сьогодні ми вже чимало зробили спільно з українським офісом компанії Google й впевнено продовжуємо рухатися далі. Переконана, що саме робота над діджиталізацією сприятиме залученню іноземного потоку туристів до країни, тому у 2021 році акцентуватимемо увагу саме на цьому напрямку», - підсумувала очільниця ДАРТ.

Джерело: Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/yak-kompaniya-google-spilno-z-dart-rozvivatime-ukrayinskiy-turizm>

Запитання та завдання:

1. Оцініть роль віртуального туризму під час обмежень, викликаних Covid-19. Чи є віртуальний туризм розвиненим в Україні?
2. Наскільки затребуваними, на вашу думку, є віртуальні подорожі до музеїв у форматі Street View серед споживачів туристичних послуг в Україні?
3. Які можливі подальші перспективи співпраці Державного агентства розвитку туризму України з компанією Google у сфері діджиталізації туристичної галузі?

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Туризм». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Положення про Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/885-2019-%D0%BF#Text>
3. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/>
4. Національна туристична організація України. URL: <http://www.ntoukraine.org/>
5. Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів». URL: <https://uaguides.com/>
6. Туристична асоціація України. URL: <http://www.tau.org.ua>
7. Українська асоціація активного та екологічного туризму. URL: <http://uaeta.org>
8. Громадська спілка «Асоціація сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні». URL: <http://awgt.nuft.edu.ua/page/view/protocol>

9. Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму. URL: <http://www.greentour.com.ua>
10. Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України. URL: <http://mydim.ua/information/union/hotelinua/>
11. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
12. Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». URL: <http://uas.org.ua/ua/>
13. Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua/>
14. Положення про Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-%D0%BF#Text>
15. Закон України «Про стандартизацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>

РОЗДІЛ 2

Нормативно-правове забезпечення державного управління туристичною діяльністю

2.1. Базове забезпечення нормативно-правового управління туристичною діяльністю

2.2. Нормативно-правове забезпечення стандартизації та сертифікації туристичної діяльності

2.3. Нормативно-правове забезпечення ліцензування туристичної діяльності

2.3.1. Кадрові вимоги до провадження туроператорської діяльності

2.3.2. Організаційні вимоги до провадження туроператорської діяльності

2.3.3. Технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності

2.4. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року

2.1. Базове забезпечення нормативно-правового управління туристичною діяльністю

Основу нормативно-правового забезпечення функціонування національного ринку туристичних послуг, регулювання та управління розвитком туризму в Україні складають Закони України, Укази президента, Накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Акти Кабінету Міністрів України, галузеві стандарти, міжнародні акти та інші нормативно-правові акти, які у своїй сукупності створюють умови для ефективної співпраці органів державної влади, органів місцевого самоврядування, місцевих органів, що здійснюють регулювання в галузі туризм та приватного сектора та розвитку туристичного бізнесу держави (рис. 2.1).

Оснoву державного регулювання та управління розвитком ринку туристичних послуг складають Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР [1] та Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 № 2026-III [2].

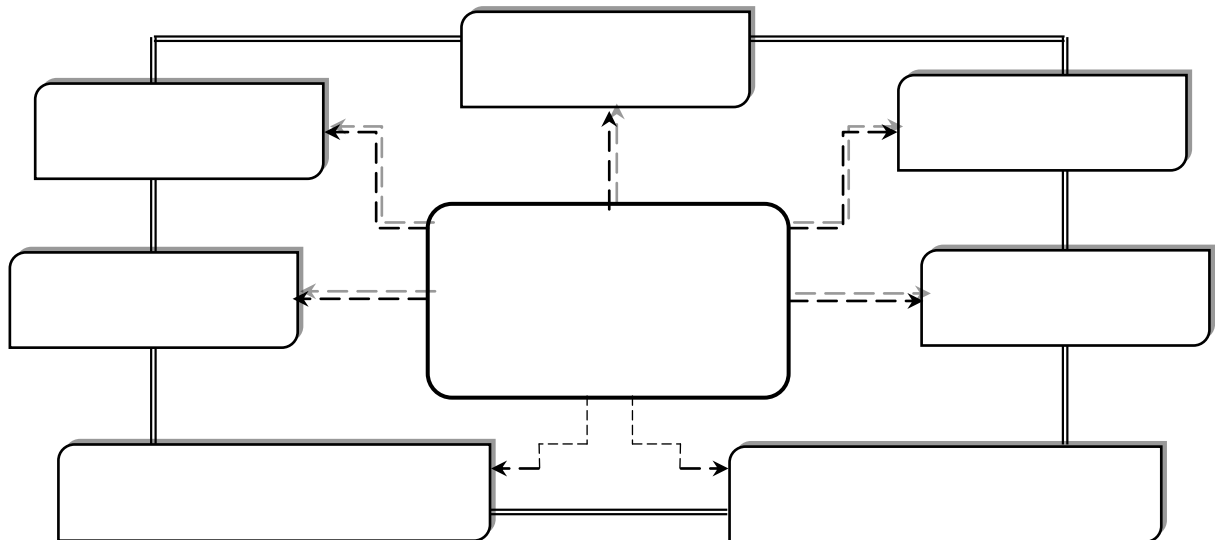

Рисунок 2.1 – Нормативно-правове забезпечення державного управління туристичною діяльністю

Закон України «Про туризм» визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму та спрямований на забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей. Він встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією і здійсненням туризму на території України [1]. Закон України «Про курорти» визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні та спрямований на забезпечення використання з метою лікування і оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів, які є надбанням народу України, та їх охорони [2].

Окремі напрямки та положення, що забезпечують нормативно-правові підстави здійснення підприємницької діяльності у туристичній галузі, державного управління туристичною діяльністю сконцентровані в Указах Президента (Указ Президента України «Про день туризму» від 21.09.1998 № 1047/98), Постановах Кабінету Міністрів України (додаток Б, табл. Б.1), Наказах Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (додаток Б, табл. Б.2), інших нормативно-правових актах (додаток Б, табл. Б.3).

2.2. Нормативно-правове забезпечення стандартизації та сертифікації туристичної діяльності

Окрему категорію нормативно-правового забезпечення державного управління туристичною діяльністю, покликану забезпечити стандартизацію сфери туризму, складають нормативні документи зі стандартизації та сертифікації, основна мета яких полягає в установленні «загального і неодноразового використання правил, настанов або характеристик щодо діяльності чи її результатів, та спрямованих на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері» [3]. Об'єктами стандартизації у сфері туризму є туристичні послуги і процеси туристичного обслуговування.

Згідно ст. 18 Закону України «Про туризм» державна система стандартизації у сфері туристичної діяльності спрямована на [1]:

- захист інтересів споживачів і держави з питань безпеки туризму, життя і здоров'я громадян, охорони майна та довкілля;
- класифікацію туристичних ресурсів України, забезпечення їх охорони, встановлення гранично допустимих навантажень на об'єкти культурної спадщини та довкілля;
- підвищення якості товарів, робіт, послуг відповідно до потреб споживачів;

– забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій;

– взаємозамінність та сумісність товарів, робіт, послуг, їх уніфікацію;

– створення нормативної бази функціонування систем стандартизації і сертифікації товарів, робіт, послуг.

Усю сукупність наявних нормативних документів зі стандартизації у сфері туризму можна поділити на:

1) вимоги до туризму пригодницького (ДСТУ ISO 13687:2016 (ISO 13687:2014, IDT) - Туризм пригодницький. Системи менеджменту безпеки. Вимоги; ДСТУ ISO/TR 21102:2016 (ISO/TR 21102:2013, IDT) - Туризм пригодницький. Лідери. Особиста компетентність; ДСТУ ISO 21103:2016 (ISO 21103:2014, IDT) - Туризм пригодницький. Інформація для учасників) (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги до туризму пригодницького) (складено за даними [4])

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	ДСТУ ISO 21101:2016 (ISO 21101:2014, IDT)	Туризм пригодницький. Системи менеджменту безпеки. Вимоги	У стандарті викладені вимоги до системи управління безпекою для організаторів пригодницького туризму. Стандарт використовується з метою: підвищення рівня безпеки; щоб задовольнити очікування учасників і безпеки персоналу; щоб продемонструвати безпечну практику.
2	ДСТУ ISO/TR 21102:2016 (ISO/TR 21102:2013, IDT)	Туризм пригодницький. Лідери. Особиста компетентність	Стандарт є основою для туристичної діяльності організаторів, що пропонують пригодницький туризм, щодо їх компетентності з метою організації максимально безпечної подорожі.
3	ДСТУ ISO 21103:2016 (ISO 21103:2014, IDT)	Туризм пригодницький. Інформація для учасників	Стандарт визначає мінімальну інформацію, яка підлягає передачі учасникам і потенціалу учасників до, під час і після діяльності з метою забезпечення їх безпеки.

2) вимоги до окремих туристичних послуг:

послуг комерційних та некомерційних гаваней (ДСТУ ISO 13687-1:2018 (ISO 13687- 1:2017, IDT) Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 1. Мінімальні вимоги до гаваней з базовим рівнем обслуговування; ДСТУ ISO 13687-2:2018 (ISO 13687- 2:2017, IDT) Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 2. Мінімальні вимоги до гаваней із середнім рівнем обслуговування; ДСТУ ISO 13687-3:2018 (ISO 13687- 3:2017, IDT) Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 3. Мінімальні вимоги до гаваней з високим рівнем обслуговування),

послуг суб'єктів туристичної діяльності (ДСТУ EN 13809:2018 (EN 13809:2003, IDT) Послуги туристичні. Туристичні агенції та туристичні оператори. Терміни та визначення),

послуг промислового туризму (ДСТУ ISO 13810:2016 (ISO 13810:2015, IDT) - Туристичні послуги. Промисловий туризм. Надання послуг),

послуг активного туризму (ДСТУ 7450:2013 - Туристичні послуги. Знаки туристичні активного туризму. Класифікація, опис і правила застосування),

туристичних послуг, що надають на природоохоронних територіях (ДСТУ ISO 18065:2016 (ISO 18065:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Туристичні послуги, що надають на природоохоронних територіях. Вимоги),

послуг таласотерапія (ДСТУ ISO 17680:2016 (ISO 17680:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Таласотерапія. Вимоги до послуг),

послуг велнес та СПА (ДСТУ ISO 17679:2017 (ISO 17679:2016, IDT) Туризм та пов'язані з ним послуги. Велнес та СПА. Вимоги до послуг),

рекомендацій з експлуатації пляжу (ДСТУ ISO 13009:2016 (ISO 13009:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Вимоги та рекомендації з експлуатації пляжу), *комерційних і некомерційних гаваней* (ДСТУ ISO 13687:2016 (ISO 13687:2014, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхт-гавані. Мінімальні вимоги),

Стисла характеристика зазначених стандартів надана у додатку В, табл. В.1.

3) *вимоги до засобів розміщування.* Згідно Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) затвердженого Постановою Кабінет Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 803 [5] «категорії готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), встановлюються за результатами *добровільної сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання)* стосовно безпеки для життя і здоров'я людей, захисту їх майна та охорони довкілля відповідно до договору між органом із сертифікації та власником або уповноваженою ним особою і оцінювання відповідності готелів вимогам певної категорії» [5]. Роботи з оцінювання готелів виконуються відповідно до вимог ДСТУ 4269:2003 – Послуги туристичні. Класифікація готелів.

Добровільна сертифікація послуг засобів розміщення на відповідність національним вимогам, здійснюється також за наступними стандартами: ДСТУ 4527:2006 - Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення; ДСТУ 4268:2003 - Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги; ДСТУ ISO/TS 13811:2016 (ISO/TS 13811:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Інструкція з розроблення екологічних специфікацій щодо розміщення закладів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги до засобів розміщування) (складено за даними [4])

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	2	3	4
1	ДСТУ 4527:2006	Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення	Даний стандарт встановлює терміни, обов'язкові для вживання в усіх видах нормативних документів, що стосуються сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання), для встановлювання категорій готелів та інших об'єктів, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), а також для робіт зі стандартизування.
2	ДСТУ 4268:2003	Послуги туристичні. Засоби розміщення.	Стандарт встановлює класифікацію засобів розміщування, загальні вимоги до засобів розміщування та до послуг, які надають у засобах розміщування. Стандарт придатний для застосування з

		Загальні вимоги	метою сертифікації засобів розміщування.
3	ДСТУ 4269:2003	Послуги туристичні. Класифікація готелів	Стандарт встановлює класифікацію готелів та аналогічних засобів розміщування незалежно від форм власності та відомчої належності, а також вимоги до них. Стандарт придатний для застосування з метою сертифікації.

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4
4	ДСТУ ISO/TS 13811:2016 (ISO/TS 13811:2015, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Інструкція з розроблення екологічних специфікацій щодо розміщення закладів	Стандарт містить рекомендації по розробці специфікацій, спрямованих на зниження негативного впливу і збільшення позитивного впливу закладів розміщення на навколишнє середовище.

4) вимоги до закладів ресторанного господарства. Сертифікація закладів ресторанного господарства здійснюється на відповідність вимогам, установленим в наступних національних стандартах: ДСТУ 4281:2004 - Заклади ресторанного господарства. Класифікація; ДСТУ 3862-99 - Ресторанне господарство. Терміни та визначення. Основний зміст наведених стандартів викладено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги до закладів ресторанного господарства) (складено за даними [4])

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	ДСТУ 4281:2004	Заклади ресторанного господарства. Класифікація	Стандарт встановлює визначення закладів ресторанного господарства, їх класифікацію та загальні вимоги до них.
2	ДСТУ 3862-99	Ресторанне господарство. Терміни та визначення	Стандарт встановлює терміни та визначення стосовно закладів громадського харчування. Вимоги стандарту чинні для застосування у роботі підприємств, установ, організацій, що діють на території України, технічних комітетів з стандартизації, науково-технічних та інженерних товариств, міністерств (відомств).

5) *вимоги до туристсько-екскурсійного обслуговування.* Стандартизація та сертифікація сфери туристсько-екскурсійного обслуговування забезпечується міждержавними стандарти країн СНД (ГОСТ), що адаптовані згідно з українським законодавством як національні, а саме: ГОСТ 28681.3-95 - Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов; ГОСТ 28681.2-95 - Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристские услуги. Общие требования; ГОСТ 28681.1-95 - Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг; ГОСТ 28681.0-90 - Стандартизация в сфере туристско-экскурсионного обслуживания та державним стандартом ДСТУ EN 15700:2014 - Безпечність стрічкових конвеєрів для стрічкових конвеєрів для зимових видів спорту чи туризму. Основний зміст та стисла характеристика наведених стандартів викладена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги щодо туристсько-екскурсійного обслуговування) (складено за даними [4])

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	ГОСТ 28681.3-95	Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов	Ці стандарти встановлюють вимоги до туристських і екскурсійних послуг, які забезпечують безпеку життя і здоров'я туристів і екскурсантів, методи їх контролю і призначений для обов'язкової сертифікації туристських послуг.
2	ГОСТ 28681.2-95	Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристские услуги. Общие требования	Стандарт встановлює порядок розробки документації при проектуванні туристських послуг і призначений для підприємств, організацій різних організаційно-правових форм і фізичних осіб-підприємців, які надають туристичні послуги
3	ГОСТ 28681.1-95	Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг	Стандарт встановлює цілі, задачі, об'єкти стандартизації та структуру комплексу стандартів а також інших документів зі стандартизації у сфері туристсько-екскурсійного обслуговування.
4	ГОСТ 28681.0-90	Стандартизация в сфере туристско-экскурсионного обслуживания	Даний стандарт встановлює вимоги до стрічкових конвеєрів для зимових видів спорту чи
5	ДСТУ EN 15700:2014	Безпечність стрічкових конвеєрів для зимових видів спорту чи	Даний стандарт встановлює вимоги до стрічкових конвеєрів для зимових видів

		туризму	спорту зимових видів спорту чи туризму з метою забезпечення безпеки туристів
--	--	---------	--

5) вимоги до професійної підготовки кадрів. Вимоги до професійної підготовки кадрів у сфері туризму та кваліфікаційних програм для гідів викладено у національному стандарті ДСТУ EN 15565:2016 (EN 15565:2008, IDT) - Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів. Стандарт встановлює вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів.

6) вимоги до туристичних інформаційних офісів. Мінімальні вимоги до якості послуг, що надаються туристичними інформаційними офісами будь-якого типу і розміру, державної чи приватної форм власності висвітлено у стандарті ДСТУ ISO 14785:2016 (ISO 14785:2014, IDT) - Офіси туристичні інформаційні. Туристична інформація щодо послуг з приймання туристів. Вимоги.

7) вимоги до технічних умов щодо туристського спорядження висвітлені у низки стандартів, а саме: ДСТУ ISO 5912:2015 (ISO 5912:2011, IDT) Палатки туристичні; ДСТУ ISO 5912:2008 Палатки туристичні; ГОСТ 28917-91 (ИСО 5912-85) Палатки туристские. Общие технические условия; РСТ УССР 1280-83 Палатки туристські. Загальні технічні умови; ДСТУ 2584-94 (ГОСТ 30154-94) Плити газові побутові туристські. Загальні технічні умови (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги до технічних умов щодо туристського спорядження) (складено за даними [4])

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	ДСТУ ISO 5912:2015 (ISO 5912:2011, IDT)	Палатки туристичні	Ці стандарти встановлюють вимоги до безпеки, продуктивності та придатності для використання палаток (наметів кемпінгу).
2	ДСТУ ISO 5912:2008	Палатки туристичні	

3	ГОСТ 28917-91 (ИСО 5912-85)	Палатки туристские. Общие технические условия	Даний стандарт розповсюджується на палатки туристичні, призначені для тимчасового проживання туристів в похідних умовах і на відпочинку. Стандарт не розповсюджується на палатки спеціального призначення (альпіністські, для експедицій, палатки павільйони та ін.).
4	РСТ УССР 1280- 83	Палатки туристські. Загальні технічні умови	Стандарт встановлює загальні технічні умови для палаток туристських.
5	ДСТУ 2584-94 (ГОСТ 30154-94)	Плити газові побутові туристські. Загальні технічні умови	Цей стандарт поширюється на плити газові побутові туристські, призначені для приготування їжі у похідних умовах на відкритому повітрі, що працюють від балона для зріджених вуглеводневих газів.

2.3. Нормативно-правове забезпечення ліцензування туристичної діяльності

Згідно ст. 9 Закону України «Про туризм» [1] з метою створення рівних можливостей суб'єктам туристичної діяльності на ринку туристичних послуг та забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян, захисту навколишнього природного середовища, підвищення рівня туристичного обслуговування здійснюється **ліцензування туроператорської діяльності**.

Суб'єкт підприємницької діяльності, який отримав ліцензію на туроператорську діяльність, має *виключне право* на надання послуг з оформлення документів для виїзду за межі України. Туроператор може здійснювати також і турагентську діяльність.

Загальний розмір частки туроператора в статутних фондах інших туроператорів України не може перевищувати 20 відсотків їх статутних фондів.

Суб'єкт господарювання *не має права* у своїй назві використовувати слово «**туроператор**» без отримання ним ліцензії на здійснення **туроператорської діяльності**.

Не може бути видана ліцензія на туроператорську діяльність суб'єкту підприємницької діяльності із назвою, тотожною назві іншого суб'єкта підприємницької діяльності, якому ліцензія видана раніше і інформація про нього внесена до відповідного реєстру.

Вичерпний перелік вимог, обов'язкових для виконання ліцензіатами, які провадять туроператорську діяльність, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії визначають *Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності* (Ліцензійні умови) затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991 [6].

Дія Ліцензійних умов поширюється на юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які провадять та які мають намір провадити туроператорську діяльність.

Згідно Ліцензійних умов здобувач ліцензії, який має намір провадити туроператорську діяльність, подає до органу ліцензування *заяву про отримання ліцензії* (додаток Г.1).

До заяви про отримання ліцензії додаються такі підтвердні документи:

– засвідчена керівником здобувача ліцензії (уповноваженою або довіреною особою) копія документа, що підтверджує фінансове забезпечення цивільної відповідальності перед туристами (гарантія банку або іншої кредитної установи) у розмірі, визначеному статтею 15 Закону України “Про туризм”;

– відомості щодо місць провадження туроператорської діяльності та про їх доступність для маломобільних груп населення (додаток Г.2);

– засвідчені керівником здобувача ліцензії (уповноваженою або довіреною особою) копії документів (їх витягів), що підтверджують освітньо-кваліфікаційний рівень, стаж роботи керівника здобувача ліцензії, необхідний для провадження туроператорської діяльності, визначений пунктом 10 Ліцензійних умов;

– засвідчена керівником здобувача ліцензії (уповноваженою або довіреною особою) копія договору, укладеного із страховою компанією, про обов'язкове (медичне та від нещасного випадку) страхування туристів, що здійснюють туристичні подорожі;

– опис документів, що подаються для одержання ліцензії, у двох примірниках (у разі подання документів у паперовій формі).

Заява про отримання ліцензії на провадження туроператорської діяльності та підтвердні документи подаються до органу ліцензування та приймаються ним відповідно до вимог статті 10 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [7] за описом згідно з додатком Г.3.

Вимоги до впровадження туроператорської діяльності охоплюють кадрові, організаційні та технологічні вимоги (рис.2.2)

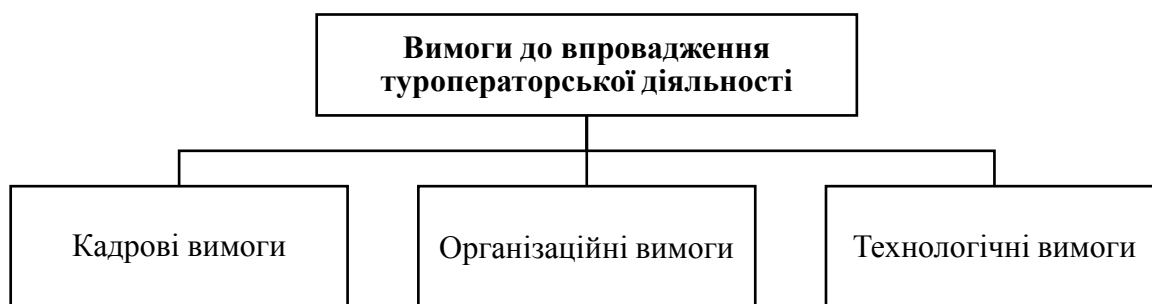

Рисунок 2.1 – Вимоги до впровадження туроператорської діяльності

2.3.1. Кадрові вимоги до провадження туроператорської діяльності

1. Керівник туроператора, його філії, іншого відокремленого підрозділу повинен мати вищу освіту, що підтверджується документом про вищу освіту, стаж роботи у сфері туризму не менше трьох років або вищу освіту у сфері туризму за першим (бакалаврським), другим (магістерським), третім (освітньо-науковим/освітньо-творчим) або науковим рівнями вищої освіти, що підтверджується документом про вищу освіту. Документи про вищу освіту, видані іноземними закладами вищої освіти, повинні бути визнаними в Україні в установленому порядку.

2. У штаті туроператора повинно налічуватися не менш як 30 відсотків працівників, які мають стаж роботи у сфері туризму не менше трьох років або вищу освіту у сфері туризму за першим (бакалаврським), другим (магістерським), третім (освітньо-науковим/освітньо-творчим) або науковим рівнями вищої освіти, що підтверджується документом про вищу освіту. Документи про вищу освіту, видані іноземними закладами вищої освіти, повинні бути визнаними в Україні в установленому порядку.

3. Туроператор повинен оформляти трудові договори з усіма найманими працівниками.

2.3.2. Організаційні вимоги до провадження туроператорської діяльності

1. Ліцензіат зобов'язаний зберігати протягом дії ліцензії оригінали документів, копії яких подаються органу ліцензування відповідно до Ліцензійних умов, та документ, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії, відповідно до частини третьої статті 14 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [7].

2. Ліцензіат зобов'язаний зберігати протягом дії ліцензії документи (копії), які підтверджують достовірність даних, що зазначалися здобувачем ліцензії у документах, які подавалися органу ліцензування відповідно до цих Ліцензійних умов.

Ліцензіат зобов'язаний зберігати договори на туристичне обслуговування з туристами (або з туристичними агентами, якщо договори укладаються через туристичних агентів).

3. Ліцензіат зобов'язаний у письмовій формі повідомляти органу ліцензування про всі зміни даних, які були зазначені у його заяві, підтвердних документах та відомостях, що додавалися до заяви про отримання ліцензії, не пізніше одного місяця з дати набуття таких змін.

У разі прийняття ліцензіатом рішення про зупинення дії ліцензії повністю або частково, але не більше ніж на шість місяців з дня набрання чинності рішенням про зупинення її дії, ліцензіат подає до органу ліцензування заяву про зупинення дії ліцензії за формою згідно з додатком Г.4.

У разі наміру відновити свою діяльність ліцензіат подає до органу ліцензування заяву про відновлення дії ліцензії повністю або частково згідно з додатком Г.5.

У разі прийняття ліцензіатом рішення про звуження провадження туроператорської діяльності ліцензіат подає до органу ліцензування заяву про звуження провадження туроператорської діяльності згідно з додатком Г.6.

У разі прийняття ліцензіатом рішення про розширення провадження туроператорської діяльності ліцензіат подає до органу ліцензування заяву про розширення провадження туроператорської діяльності згідно з додатком Г.7, а також підтвердні документи та відомості, визначені пунктом 6 Ліцензійних умов.

4. Ліцензіат зобов'язаний провадити туроператорську діяльність виключно в межах місць провадження такої діяльності, зазначених у відомостях згідно з додатком Г.8.

5. Ліцензіат зобов'язаний мати власний веб-сайт.

6. Туроператор укладає з туристом договір на туристичне обслуговування в письмовій формі відповідно до вимог статті 20 Закону України «Про туризм» [1], а у разі укладення його в електронній формі також відповідно до вимог статей 5 та 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг».

7. У випадку укладення договору на туристичне обслуговування туроператором оформляється та видається туристу платіжний документ (корінець прибуткового ордера, квитанція, касовий чек тощо), що підтверджує внесення туристом до каси туроператора вартості туристичних послуг, обумовлених договором з туристом. Якщо турист сплачує вартість туристичних послуг за договором на туристичне обслуговування через банківську установу

або з використанням електронних платіжних засобів, оформлення платіжного документа туроператором не здійснюється.

8. Туроператор під час організації туризму оформляє та видає туристу безпосередньо або через турагента такі документи:

- договір на туристичне обслуговування або ваучер, якщо договір укладається шляхом видачі ваучера;
- договір на обов'язкове (медичне та від нещасного випадку) страхування (крім випадку самостійного укладення такого договору туристом);
- проїзні документи (квитки, в тому числі електронні квитки), якщо перевезення входить до складу послуг, передбачених договором на туристичне обслуговування.

9. Під час укладання ліцензіатом агентського договору з туристичним агентом на посередницьку діяльність з реалізації комплексу туристичних послуг, сформованих туроператором, ліцензіат отримує від туристичного агента копію документа, що підтверджує фінансове забезпечення цивільної відповідальності турагента перед туристами (гарантія банку або іншої кредитної установи) щодо зазначеної посередницької діяльності.

Туроператор зобов'язаний забезпечити дотримання мінімального розміру фінансового забезпечення своєї цивільної відповідальності (гарантією банку або іншої кредитної установи) перед туристами, встановленого статтею 15 Закону України «Про туризм», протягом строку дії ліцензії. У разі проведення виплат за гарантією банку або іншої кредитної установи туроператор зобов'язаний привести розмір такої гарантії до встановленого законом мінімального розміру фінансового забезпечення його цивільної відповідальності протягом робочого дня, що настає за днем проведення виплати.

10. Туроператор веде облік виданих туристам договорів обов'язкового (медичного та від нещасного випадку) страхування (додаток Г.9).

11. Ліцензіат зобов'язаний щороку до 30 березня подавати статистичний звіт органу ліцензування.

12. У разі планового припинення ліцензіатом туроператорської діяльності (ремонт, санітарна обробка місця провадження діяльності тощо) ліцензіат зобов'язаний повідомляти органу ліцензування у строк, який не може бути меншим, ніж один місяць до дня такого припинення, про дату та строк припинення такої діяльності, розміщувати цю інформацію на власному веб-сайті та при вході до місця провадження туроператорської діяльності.

13. У разі позапланового припинення ліцензіатом туроператорської діяльності у зв'язку із виникненням форс-мажорних обставин ліцензіат повинен повідомити про це органу ліцензування у місячний строк з дня настання таких обставин.

Туроператор, який надає послугу, пов'язану з виїзним туризмом та перевезенням, зобов'язаний двічі (за вісім годин та дві години) до запланованого часу відправлення рейсу перевірити інформацію про час його відправлення та у разі затримки рейсу на чотири або більше години від запланованого часу відправлення розмістити інформацію про зазначену затримку на своєму веб-сайті та надіслати на електронну адресу органу ліцензування.

14. Ліцензіат зобов'язаний забезпечити присутність свого керівника, його заступника або іншої уповноваженої чи довіреної особи під час проведення органом ліцензування в установленому Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [7] порядку перевірки додержання ліцензіатом вимог цих Ліцензійних умов.

2.3.3. Технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності

1. Місце провадження туроператорської діяльності повинно відповідати таким вимогам:

– мати інформаційну вивіску або інформаційну табличку із зазначенням повного найменування ліцензіата;

- бути забезпеченим оргтехнікою та програмним забезпеченням, засобами телефонного зв'язку, доступом до Інтернету;

- при вході до місця провадження туropераторської діяльності має бути розміщено інформацію про режим роботи ліцензіата.

2. Туropератор на видному та доступному для туриста місці в тій частині місця провадження туropераторської діяльності, де здійснюється укладання договорів на туристичне обслуговування, повинен розмістити таку інформацію та документи:

- копію документа, що підтверджує фінансове забезпечення цивільної відповідальності ліцензіата перед туристами;

- відомості про керівника, заступників керівника (за наявності) та головного бухгалтера ліцензіата та номери їх телефонів (мобільних телефонів у разі наявності), адреси електронної пошти (у разі наявності);

- книгу відгуків та пропозицій громадян;

- Закон України «Про туризм»;

- Закон України «Про захист прав споживачів»;

- Ліцензійні умови провадження туropераторської діяльності;

- місцезнаходження та номери телефонів ДАРТ, відповідного територіального органу Держпродспоживслужби.

3. Туropератор на своєму веб-сайті зобов'язаний розмістити у довільній формі інформацію про:

- туристичних агентів, які провадять посередницьку діяльність з реалізації комплексу туристичних послуг, розробленого туropератором (повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я (за наявності), по батькові фізичної особи - підприємця, строк дії агентського договору, реквізити установи, що надала гарантію банку, або іншої кредитної установи);

- діючі договори на туристичне обслуговування, укладені безпосередньо туropератором та/або через туристичних агентів, із зазначенням країни тимчасового перебування.

Туроператор повинен забезпечити оновлення зазначеної інформації не пізніше робочого дня, що настає за днем укладення агентського договору або договору на туристичне обслуговування, та її розміщення на своєму веб-сайті протягом року.

4. Туроператор під час провадження своєї діяльності забезпечує створення необхідних умов доступності для маломобільних груп населення до місць її провадження.

2.4. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року

Єдиний шлях розв'язання системних проблем у сфері туризму та курортів – це *стратегічно орієнтована державна політика*, основним завданням якої є визначення туризму одним з основних пріоритетів держави, впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу, інвестиційних механізмів розвитку туристичної інфраструктури, інформаційно-маркетингових заходів з формування туристичного іміджу України [8].

Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року (Стратегія) було схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р [8]. Основними складовими Стратегії є: мета реалізації Стратегії, стратегічні цілі, завдання Стратегії, Інтегрований підхід до формування і реалізації державної політики у сфері туризму та курортів, який враховує галузеву, територіальну та секторальну складові, напрями реалізації Стратегії (рис. 2.3).

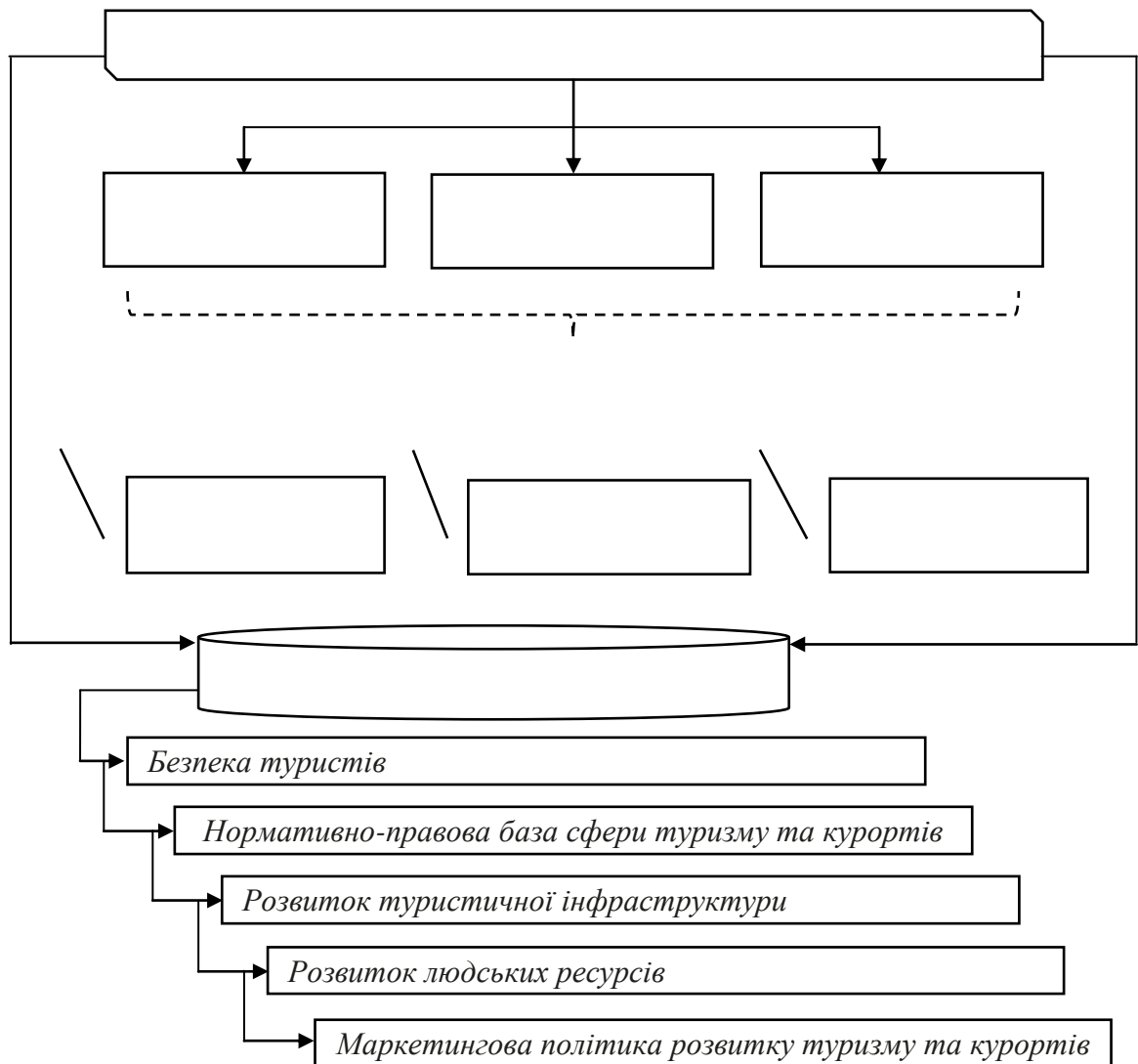

Рисунок 2.3 – Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.

Метою реалізації Стратегії є формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі.

Основними стратегічними цілями розвитку сфери туризму та курортів з урахуванням сучасного стану і тенденцій розвитку України на період до 2026 року є:

– створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту на засадах системної маркетингової діяльності, спрямованої на чітке позиціонування різних видів туристичних продуктів, адаптованих до вимог і очікувань споживачів;

– забезпечення ефективного і комплексного (економічного, соціального, екологічного та інноваційного) використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу шляхом розв'язання проблеми рекреаційного природокористування і охорони навколишнього природного середовища та удосконалення територіальної структури сфери туризму та курортів з метою розвитку туристичних територій, брендингу територій;

– системне підвищення якості інфраструктури курортів та рекреаційних територій шляхом виконання комплексної програми поетапного вдосконалення матеріально-технічної бази з використанням можливостей кластерних моделей, державно-приватного партнерства та соціального замовлення;

– удосконалення інформаційної інфраструктури рекреаційних та туристичних послуг шляхом створення центрів туристичної інформації та популяризації туристичних продуктів під час провадження ярмаркової, фестивальної та виставкової діяльності;

– забезпечення відповідності ціни та якості туристичних продуктів шляхом створення умов для оптимізації організаційно-економічної структури діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу у сфері туризму і розроблення національних стандартів надання туристичних послуг відповідно до міжнародних стандартів;

– організація системи якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців туристичного супроводу та обслуговування, інших професій сфери туризму та курортів.

Основними завданнями Стратегії є:

– здійснення комплексу заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії, зокрема створення привабливого інвестиційного клімату у сфері туризму та курортів;

– забезпечення належного рівня міжгалузевої координації та міжрегіональної кооперації, що сприятиме раціональному використанню туристичних ресурсів і дасть можливість оптимізувати витрати з державного і місцевих бюджетів на здійснення заходів у сфері туризму та курортів;

– об'єднання зусиль органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників туристичного бізнесу, інших галузей економіки та інститутів громадянського суспільства для популяризації України у світі і формування іміджу України як країни, привабливої для туризму;

– гармонізація національного законодавства з європейським, дотримання цілей і принципів, проголошених стратегічними документами розвитку держави.

Основними напрямками реалізації Стратегії є: напрям «Безпека туристів», напрям «Нормативно-правова база сфери туризму та курортів», напрям «Розвиток туристичної інфраструктури», напрям «Розвиток людських ресурсів», «Маркетингова політика розвитку туризму та курортів» (Додаток Д, табл. Д.1).

Для досягнення цілей Стратегії у рамках визначених пріоритетних напрямів необхідно забезпечити ефективну взаємодію **правового, організаційного, економічного та фінансового механізмів** державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів (рис. 2.4).

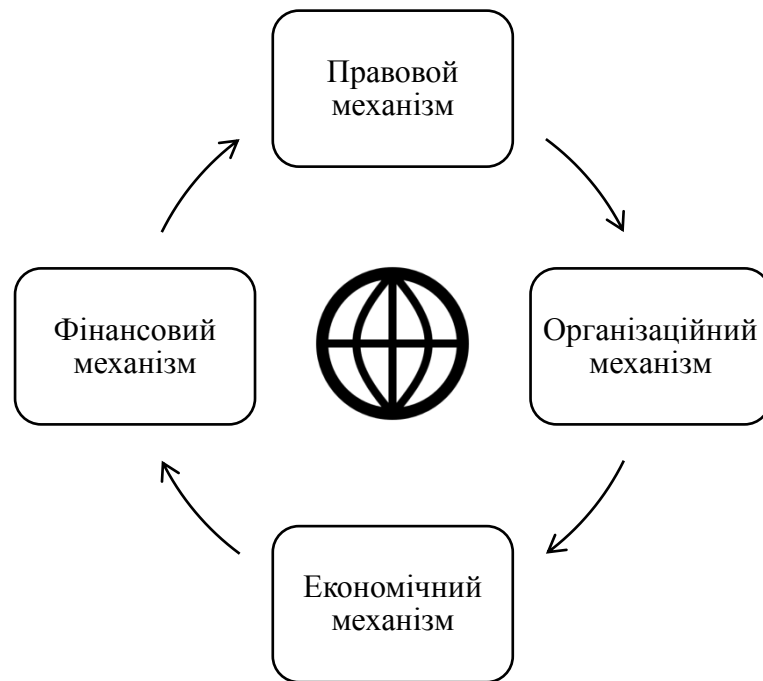

Рисунок 2.4 – Взаємодія правового, організаційного, економічного та фінансового механізмів державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів

Правовий механізм орієнтований на дотримання учасниками процесу реалізації Стратегії принципів конституційності, законності та прозорості. Основними інструментами правового механізму повинні бути нормативно-правові акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Організаційний механізм спрямований на забезпечення принципів партнерства та співробітництва органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, представників бізнесових та наукових кіл, громадських організацій. Чітке визначення завдань учасникам реалізації Стратегії дасть змогу розподілити відповідальність за прийняття рішень та їх виконання.

Економічний механізм забезпечує дотримання принципів сталого розвитку територій та утримання високого рівня конкурентоспроможності шляхом: використання інструментів для формування сприятливих умов для залучення інвестицій у туристичну галузь; надання підтримки вітчизняному виробнику туристичної продукції; сприяння фінансовому оздоровленню

підприємств туристичної галузі; впровадження сучасних інформаційних та маркетингових технологій.

Фінансовий механізм забезпечує реалізацію принципів прозорості та передбачуваності дій органів державної влади з розподілу коштів державного бюджету, інвестицій, грантів міжнародних організацій, залучення кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній.

Для оцінки стану розвитку сфери туризму та курортів в Україні та досягнення основних стратегічних цілей, визначених Стратегією, використовуються *контрольні показники розвитку* (додаток Д, табл. Д.2), результати державних статистичних спостережень у сфері туризму та курортів, інші дані центральних органів виконавчої влади та індекси міжнародних рейтингів розвитку туристичної галузі.

Питання для самоконтролю:

1. Які закони України складають основу державного управління туристичною діяльністю?
2. На які групи можна поділити усю сукупність наявних нормативних документів зі стандартизації у сфері туризму в Україні?
3. Які національних стандартів сфери туризму містять вимоги до засобів розміщування?
4. Які національних стандартів сфери туризму містять вимоги до закладів ресторанного господарства.
5. На виконання яких завдань спрямована державна система стандартизації у сфері туристичної діяльності?
6. Які три групи вимоги до впровадження туроператорської діяльності містяться у Ліцензійних умовах провадження туроператорської діяльності?
7. Назвіть перелік підтвердних документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.
8. Чи повинен керівник туроператора, його філії, іншого відокремленого підрозділу обов'язково мати вищу освіту у сфері туризму за першим (бакалаврським), другим (магістерським), третім (освітньо-науковим/освітньо-творчим) або науковим рівнями вищої освіти?
9. Якими є основні стратегічні цілі розвитку сфери туризму та курортів України на період до 2026 року?
10. Назвіть основні напрями реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року.

Тестові завдання:

1. Основу нормативно-правового забезпечення функціонування національного ринку туристичних послуг, регулювання та управління розвитком туризму в Україні складають
 - Е. Закони України
 - Ф. Укази президента
 - Г. Акти Кабінету Міністрів України та галузеві стандарти
 - Н. усі відповіді вірні
2. Закон України «Про туризм»
 - А. визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму

- В. визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні
- С. визначає вимоги до системи управління безпекою для організаторів пригодницького туризму
- Д. встановлює вимоги до туристичних послуг, що надаються безпосередньо на природоохоронних територіях

3. Закон України «Про курорти» спрямований на забезпечення

- А. закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля
- В. використання з метою лікування і оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів, які є надбанням народу України, та їх охорони
- С. безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф
- Д. гармонійного розвитку внутрішнього і міжнародного туризму

4. ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення» встановлює терміни

- А. та визначення стосовно закладів громадського харчування
- В. що використовуються під час надання послуг суб'єктами туристичної діяльності
- С. обов'язкові для вживання в усіх видах нормативних документів, що стосуються сертифікації послуг з тимчасового розміщення, для встановлювання категорій готелів та інших об'єктів, що надають послуги з тимчасового розміщення
- Д. та вимоги до туристичних послуг, що надаються безпосередньо на природоохоронних територіях

5. Державна система стандартизації у сфері туристичної діяльності спрямована на:

- А. забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф
- В. взаємозамінність та сумісність товарів, робіт, послуг, їх уніфікацію
- С. створення нормативної бази функціонування систем стандартизації і сертифікації товарів, робіт, послуг
- Д. усі відповіді вірні

6. Добровільна сертифікація послуг засобів розміщення на відповідність національним вимогам, здійснюється за стандартами

- А. ДСТУ 4527:2006 – Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення; ДСТУ 4268:2003 – Послуги туристичні. Засоби розміщення.

Загальні вимоги; ДСТУ 4269:2003 – Послуги туристичні. Класифікація готелів

В. ДСТУ ISO 18065:2016 (ISO 18065:2015, IDT) – Туризм та пов'язані з ним послуги. Туристичні послуги, що надають на природоохоронних територіях. Вимоги

С. ДСТУ 4281:2004 – Заклади ресторанного господарства. Класифікація; ДСТУ; 3862-99 – Ресторанне господарство. Терміни та визначення

Д. ДСТУ ISO 13009:2016 (ISO 13009:2015, IDT) – Туризм та пов'язані з ним послуги. Вимоги та рекомендації з експлуатації пляжу

7. ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення»

- А. встановлює терміни, обов'язкові для вживання в усіх видах нормативних документів, що стосуються сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання)
- В. встановлює класифікацію засобів розміщування, загальні вимоги до засобів розміщування та до послуг, які надають у засобах розміщування
- С. встановлює класифікацію готелів та аналогічних засобів розміщування незалежно від форм власності та відомчої належності, а також вимоги до них
- Д. містить рекомендації по розробці специфікацій, спрямованих на зниження негативного впливу і збільшення позитивного впливу закладів розміщення на навколишнє середовище

8. ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація»

- А. встановлює визначення закладів ресторанного господарства, їх класифікацію та загальні вимоги до них
- В. встановлює терміни та визначення стосовно закладів громадського харчування
- С. встановлює терміни, обов'язкові для вживання в усіх видах нормативних документів, що стосуються сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання)
- Д. встановлює класифікацію засобів розміщування, загальні вимоги до засобів розміщування та до послуг, які надають у засобах розміщування

9. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності визначають

- А. класифікацію туристичних ресурсів України, забезпечення їх охорони, встановлення гранично допустимих навантажень на об'єкти культурної спадщини та довкілля
- В. вичерпний перелік вимог, обов'язкових для виконання ліцензіатами, які провадять туроператорську діяльність, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії
- С. вимоги до турисько-екскурсійного обслуговування

Д. вимоги до туристичних інформаційних офісів

10. Мета Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.

- А. забезпечення ефективного і комплексного використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу
- В. системне підвищення якості інфраструктури курортів та рекреаційних територій
- С. удосконалення інформаційної інфраструктури рекреаційних та туристичних послуг
- Д. формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу

Кейси для обговорення, практичні завдання:

Кейс 1 – Презентовано проект оновленого Закону України «Про туризм»

28 вересня 2020 року в прес-центрі УНІА «Укрінформ» відбулась прес-конференція на тему «Презентація проекту оновленого закону про туризм».

Під час заходу були представлені основні тези законопроекту, який передбачає системне оновлення застарілого закону «Про туризм».

«Новий закон про туризм, по-перше, зробить внутрішній та в'їзний туризм – одним з головних пріоритетів держави. По-друге, його прийняття допоможе вирішити багато питань, які стоять перед галуззю. Вперше в історії України ми спостерігаємо такий великий інтерес до сфери туризму. Він підкріплюється і рішеннями держави, які приймаються Президентом, Радою та Урядом, і рішеннями на місцях завдяки ОТГ та обладміністраціям», – зазначив міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко.

Проект, зокрема, передбачає:

- створення Єдиного туристичного реєстру – електронної бази туроператорів, турагентів, засобів розміщення та фахівців туристичного супроводу;
- запровадження сучасної термінології відповідно до стандартів UNWTO (Всесвітньої туристичної організації);
- визначення розвитку внутрішнього та в'їзного туризму пріоритетними напрямками державної політики;

- визначення обов'язкових умов договору на туристичне обслуговування та розмежування відповідальності турагентів та туроператорів;
- закладення механізмів створення цільових туристичних фондів;
- запровадження обов'язкового страхування туристів на повернення в Україну тощо.

Участь у заході взяли голова Державного агентства розвитку туризму Мар'яна Олесків та співавтори законопроекту – заступниця голови комітету ВР з питань гуманітарної та інформаційної політики Євгенія Кравчук та голова підкомітету з питань туризму та курортів комітету ВР з питань гуманітарної та інформаційної політики Дмитро Нальотов.

Проект закону зареєстрований Верховною Радою під номером 4162.

Джерело: Міністерство культури та інформаційної політики України
URL: <https://mkip.gov.ua/news/4344.html>

Запитання та завдання:

1. На підставі опрацювання оновленого проекту Закону України «Про туризм» визначте головні відмінності від чинної редакції Закону України «Про туризм».

2. Згідно заяви міністра культури та інформаційної політики Олександра Ткаченко, які форми туризму буде проголошено одними з головних пріоритетів держави у оновленому проекті Закону України «Про туризм»? Поясніть обрані пріоритети.

3. Поясніть у чому полягає основна мета та джерела створення цільових туристичних регіональних фондів.

Кейс 2 – Мінекономрозвитку анулювало 3 ліцензії туроператорів з початку 2019 року

У 2019 році Мінекономрозвитку вже здійснило 14 планових і позапланових перевірок туроператорів за додержанням ними своїх ліцензійних умов.

У результаті цих перевірок Міністерство виявило низку порушень ліцензійних умов туроператорської діяльності, через які анулювало 3 ліцензії на право провадження туроператорської діяльності.

Зокрема, одна ліцензія була анульована за невиконання туроператором ПП «ЛАКІ ТУР» розпорядження Мінекономрозвитку про необхідність

неухильно усунути порушень ліцензійних умов, які були виявлені 5 квітня 2019 року в результаті позапланової перевірки.

Так, компанія ПП «ЛАКІ ТУР» не надала своїм клієнтам вчасно проїзні документи, що було прописано в договорі про надання туроператорських послуг і що є серйозним порушенням ліцензійних умов туроператора.

Туроператор-порушник не надав у встановлений законом термін Мінекономрозвитку жодного підтвердження усунення зафіксованих у результаті перевірки порушень, що стало формальним приводом для анулювання його ліцензії.

Ще 2 ліцензії - ТОВ «Мережа агенцій «ГАРЯЧІ ТУРИ»» та ПП «ДІОНІС-ПРАГА-УКРАЇНА», були анульовані у зв'язку з відсутністю за місцем провадження туроператора.

Також, за результатами проведених перевірок видано 7 розпоряджень про усунення туроператорами порушень ліцензійних умов.

Основні порушення ліцензійних умов, виявлених під час перевірок, стосуються:

невиконання туроператором кадрових вимог до керівника філії в частині відсутності стажу роботи у сфері туризму більше 3 років;

недодержання організаційних вимог в частині не повідомлення органу ліцензування про зміни даних у документах, що додавалися до заяви про отримання ліцензій (щодо закриття філій, укладення нових договорів страхування, відсутності гарантії банку або іншої кредитної установи);

не подання до органу ліцензування статистичних звітів.

Планові перевірки туроператорів здійснюються відповідно до річного плану здійснення державного нагляду на 2019 рік. Позапланові перевірки додержання туроператором вимог ліцензійних умов було проведено на підставі обґрунтованих звернень фізичних та юридичних осіб за погодженням Державної регуляторної служби України.

10 червня 2019 року

Джерело: Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2cf46d3e-319d-4323-bca4-96525235d4cb&title=MinekonomrosvitkuAnuliuvalo3-LitsenziiTuroperatorivZPochatku2019-Roku>

Запитання та завдання:

1. Який центральний орган виконавчої влади видає ліцензії на право провадження туropolераторської діяльності та веде ліцензійний реєстр суб'єктів туropolераторської діяльності?
2. Чи має право суб'єкт господарювання у своїй назві використовувати слово «туropolератор» без отримання ним ліцензії на здійснення туropolераторської діяльності?
3. Наведіть основні види порушення ліцензійних умов, які мали місце у Кейсі 2.

Кейс 3 – Уряд посилив ліцензійні вимоги до туropolераторів

22 травня 2019 р. Уряд ухвалив ініційовані та розроблені Мінекономрозвитку зміни до ліцензійних умов здійснення туropolераторської діяльності.

Відповідно до ухвалених змін для отримання ліцензії туropolератор має забезпечувати фінансову гарантію перед туристами. Це може бути гарантія банку або іншої кредитної установи. У разі здійснення виплати відшкодування туристам туropolератор зобов'язаний відновити суму фінансової гарантії наступного робочого дня.

Крім цього, туropolератор, що надає послугу, пов'язану з перевезенням туристів, має за вісім та за дві години до запланованого відправлення рейсу перевірити інформацію про час його відправлення. У разі затримки рейсу на більш ніж чотири години, туropolератор зобов'язаний розмістити інформацію про це на власному веб-сайті, а також поінформувати електронною поштою орган ліцензування – Мінекономрозвитку.

Туropolератори на власному веб-сайті відтепер мають надавати інформацію про турагентів, з якими вони працюють – найменування фізичної чи юридичної особи, строк дії агентського договору, реквізити особи, що надала гарантію банку або іншої кредитної установи, а також інформацію про чинні договори на туристичне обслуговування, укладені безпосередньо туropolератором або через турагентів із зазначенням країни тимчасового перебування.

Суб'єкти туropolераторської діяльності відтепер зобов'язані забезпечувати усі необхідні умови для доступності маломобільних груп населення до місць їх проживання під час їх відпочинку.

Недотримання будь-якої з цих вимоги може тягнути за собою анулювання ліцензії туроператора.

23 травня 2019 року

Джерело: Вісник: офіційне видання Державної фіскальної служби України
URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100012614-uryad-posiliv-litsenziyni-vimogi-do-turoperatoriv>

Запитання та завдання:

1. Які основні зміни до ліцензійних умов здійснення туроператорської діяльності були ініційовані та розроблені Мінекономрозвитку і ухвалені Урядом 22 травня 2019 р.?

2. Які основні організаційні вимоги, кадрові та технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності» від 11 листопада 2015 р. № 991?

3. Дотримання якого мінімального розміру фінансового забезпечення своєї цивільної відповідальності перед туристами, встановленого статтею 15 Закону України «Про туризм», зобов'язаний забезпечити туроператор?

Список використаних джерел

1. Закон України «Про туризм». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>

2. Закон України «Про курорти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>

3. Закон України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>

4. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkp.gov.ua/>

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 803 «Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-2009-%D0%BF#Text>

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>

7. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#n211>

8. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>

РОЗДІЛ 3

Міждержавне співробітництво України в галузі туризму

3.1. Нормативно-правове регулювання міждержавного співробітництва України в галузі туризму.

3.2. Напрями залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій.

3.3. Гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу.

3.4. Основоположні міжнародні документи, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму

3.1. Нормативно-правове регулювання міждержавного співробітництва України в галузі туризму

Згідно Закону України «Про туризм» [1] правову основу міжнародного співробітництва в галузі туризму становлять міжнародні договори України, укладені відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» [2].

Держава сприяє розширенню та зміцненню міжнародного співробітництва в галузі туризму на принципах і нормах, розроблених UNWTO.

Органом державної влади, що забезпечує представництво і реалізацію інтересів України в галузі туризму у відносинах з іншими країнами та з міжнародними туристичними організаціями, є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, який у встановленому порядку бере участь в укладенні міжнародних договорів з питань туризму.

Україна бере участь у діяльності міжнародних туристичних організацій відповідно до міжнародно-правових зобов'язань України та статутних документів таких організацій.

З метою розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку та ефективного використання її туристичних ресурсів окремі повноваження з представництва інтересів України в галузі туризму за межами України покладаються на її торгові представництва.

Нормативно-правова база, що забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму, включає близько 60 угод та меморандумів (додаток Е, табл. Е.1), у яких проголошено взаємне бажання розвивати та зміцнювати співробітництво в галузі туризму між країнами, обмінюватися досвідом щодо модернізації нормативної та інституційної баз туризму, щодо системи підготовки фахівців за спеціальностями в сфері туризму, щодо методологічного аналізу розвитку видів туризму з точки зору міжнародної конкуренції та реструктуризації, щодо заходів з інформування та просування туристичного напрямку на пріоритетні іноземні туристичні ринки; визнається важливість двосторонніх та багатосторонніх зв'язків у галузі туризму для економічного розвитку країн, які розглядаються як важливий фактор покращення взаєморозуміння між народами, утвердження загальнолюдських цінностей; висловлюється бажання створювати та розвивати спільну основу розвитку туристичних обмінів між країнами на принципах рівності та взаємної вигоди.

3.2. Напрями залучення України до регіональних та міжнародних туристських організацій та асоціацій

У рамках інтеграційної стратегії розвитку ринку туристичних послуг наднаціональні туристичні організації та асоціації необхідно розглядати, насамперед, як міжнародну платформу для координації багатосторонньої співпраці у галузі туризму, встановлення постійного взаємозв'язку з іншими країнами-членами; як джерело науково-технічної, консультаційної, інформаційно-інноваційної, методичної, проектної підтримки розвитку туризму; як провідний напрямок формування позитивного туристичного

іміджу та авторитету держави на міжнародній арені та позиціонування національного ринку як провідної європейської туристичної дестинації; як джерело інвестиційних пропозицій та фінансової підтримки реалізації масштабних проектів розвитку національного туризму; як можливість залучення до міжнародних наукових досліджень, розробки передових технологій створення та надання туристичних послуг, напрямків забезпечення сталого розвитку туризму.

Залучення України до міжнародних туристських організацій та асоціацій сприятиме вирішенню глобальних, стійких, довгострокових стратегічних цілей розвитку туризму та рекреацій, тоді як участь у міжнародних регіональних організаціях дозволить забезпечити вирішення спільних завдань та проблем у галузі туризму, які стоять перед визначеними країнами регіонального туристичного простору, а саме: просування туристичного продукту за допомогою проведення сумісних програм з наукових та маркетингових досліджень, сприяння спільної маркетингової кампанії держав-членів регіону; розробки програм сталого розвитку туризму, які націлено на збереженні природної і культурної спадщини регіону; спрощення прикордонних, митних та візових туристичних формальностей серед країн-учасниць; фінансування цільових програм розвитку рекреацій, курортів та туризму в регіоні тощо.

Співробітництво з міжнародними та регіональними організаціями та асоціаціями повинно відбуватися на всіх рівнях та не обмежуватися лише державними органами влади. Так, системна взаємодія суб'єктів ринку туристичних послуг – туристичних підприємств у рамках міжнародних альянсів, союзів та форумів підприємців-лідерів туристичної галузі дозволить забезпечити не лише приватні цілі та завдання, а сприяти поширенню інформації про туристичний потенціал держави в цілому, зміцнити її авторитет, підвищити обізнаність про туристично-рекреаційні можливості національного туристичного ринку [3].

Структурно-логічний механізм взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями має ієрархічну побудову (рис. 3.1) та складається з [4]:

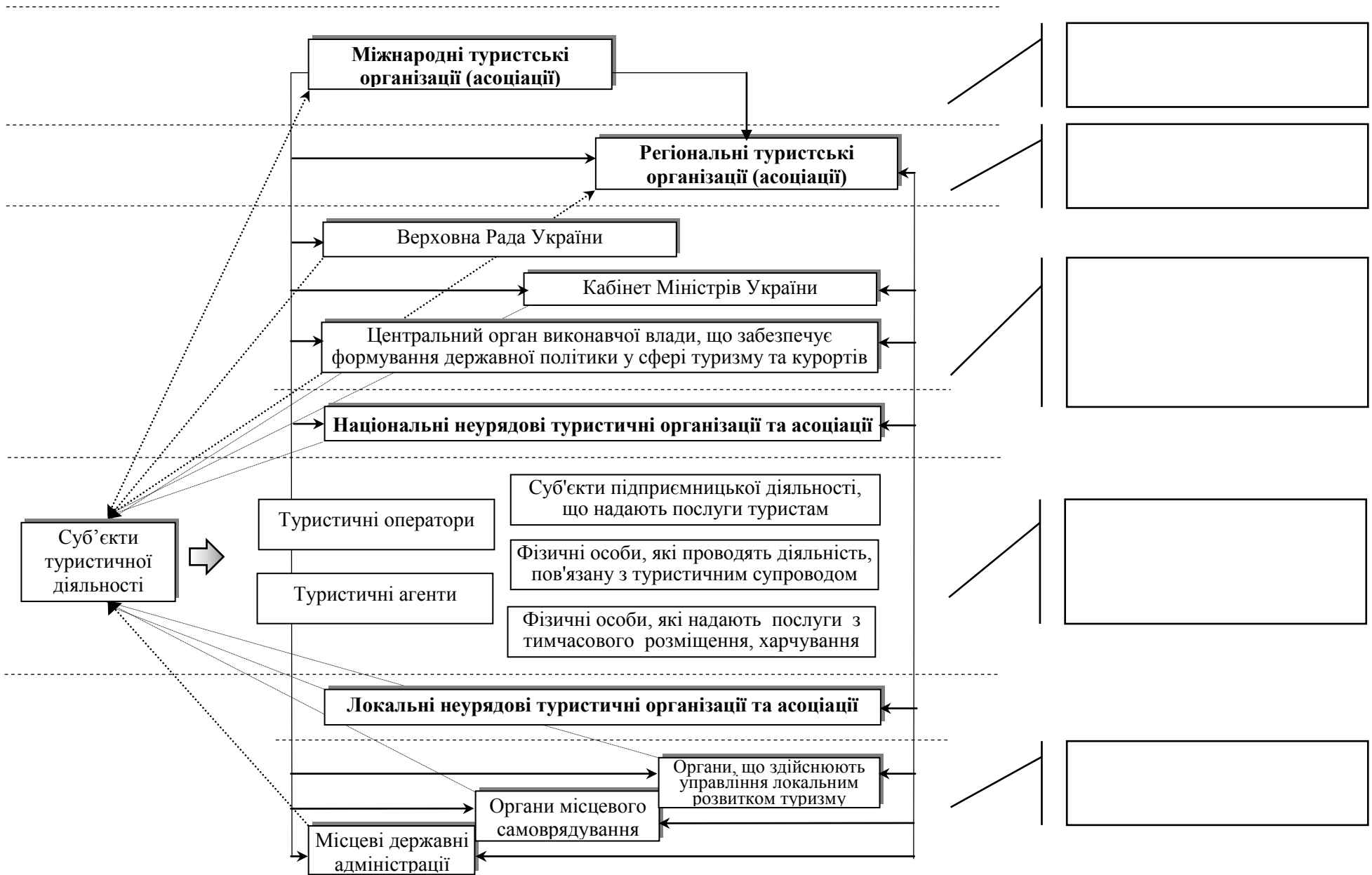

Рисунок 3.1 – Структурно-логічний механізм взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями (розроблено автором)

міжнародного рівня - головна взаємодія відбувається безпосередньо в рамках міжнародних організацій та асоціацій, генеральною метою співробітництва є розробка та розповсюдження сучасних міжнародних стандартів, норм, програм, концепцій у сфері туризму та подорожей;

міжнародного регіонального рівня, який представлено регіональними туристськими організаціями та асоціаціями. Співробітництво в рамках цього рівня сконцентовано на адаптації та пристосуванні міжнародних документів до потреб та характерних особливостей регіонального розвитку, розробці специфічних регіональних стандартів, програм, положень, проведені сумісних маркетингових досліджень, позиціонування регіонального ринку в якості одного з провідних туристичних напрямків, організація регіональних туристських виставок, ярмарок, розробка регіональних стратегій розвитку туризму тощо;

національного рівня, який представляють національні неурядові організації та асоціації, які можуть вміщувати у свою структуру як будь яких суб'єктів національного ринку туристичних послуг, так і являтися повними, асоційованими або афілійованими членами міжнародних туристичних організацій. На національному рівні відбувається адаптація та впровадження міжнародних стандартів та норм, імплементація міжнародних та регіональних договорів, декларацій, угод, прийняття рішень щодо приєднання до світових програм, самітів, конференцій з питань розвитку туризму;

локального рівня, який опікується проблемами та завданнями розвитку місцевих ринків туристичних послуг, займається розробкою локальних концепцій, стратегій, програм, моделей розвитку туризму з урахуванням урахування автентичності культурно-історичних ресурсів локальних ринків туристичних послуг, асиметричності інфраструктурного та соціально-економічного розвитку ринків, просторової поляризації розміщення природно-кліматичних та рекреаційних факторів розвитку місцевих туристичних ринків.

3.3. Гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу

Гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу реалізується шляхом приведення законів України та інших нормативно-правових актів у сфері туризму у відповідність з *acquis communautaire*, що є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС та важливим напрямом української зовнішньої політики.

Acquis communautaire (*acquis*) - правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ [5]. Джерелами *acquis communautaire* є первинне законодавство та офіційні видання ЄС.

У ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. зазначено, що «важливою умовою для зміцнення економічних зв'язків між Україною та Співтовариством є зближення існуючого і майбутнього законодавства України з законодавством Співтовариства» [6]. На сьогодні гармонізація законодавства України до законодавства ЄС відбувається у відповідності до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV [5], який визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в Європейському Союзі. Даний механізм містить адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування.

Державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог

законодавства Європейського Союзу впродовж нормопроекування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України [5].

Главою 16 “Туризм” Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [7] (Угода про асоціацію), яка була ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII [8] визначено мету, принципи та напрями співробітництва у туристичній сфері, які сприятимуть поступовій інтеграції та адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС.

Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (План заходів з виконання угоди), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 [9], було окреслено основні строки виконання домовленостей та відповідальних виконавців з української сторони (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство закордонних справ України, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (за згодою), Державна служба статистики України). Співвідношення основних положень угоди та заходів з її імплементації у сфері туризму надано у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Співвідношення завдань Угоди про асоціацію та заходів з її виконання у сфері туризму (складено за даними [7; 9])

Угода про асоціацію		План заходів з виконання Угоди про асоціацію		
Положення угоди	Найменування завдання	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальний за виконання
Стаття 401	Реалізація Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту плану заходів із реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року	до 31 грудня 2026 р.	Мінекономрозвитку
		2) забезпечення належного фінансування заходів, передбачених відповідним планом		
		3) здійснення заходів у повному обсязі, передбачених Стратегією та планом		
Стаття 401	Удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм”	до 20 березня 2018 р	Мінекономрозвитку
		2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС		
		3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту		
Стаття 401	Утворення консолідованого представницького об’єднання туристичного бізнесу	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм”	до 20 березня 2018 р	Мінекономрозвитку
		2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС		
		3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту		
		4) утворення національної туристичної організації		
Стаття 403 404	Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо сприяння взаємному розумінню політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	3) створення нового комплексного туристичного продукту із залученням територіальних громад, сільськогосподарських виробників та ресурсного потенціалу територій	до 31 грудня 2019 р.	Мінагрополітики МЗС

Стаття 403 404	Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо поширення знань, сприяння інноваціям та розвитку різноманітних форм організацій і представництв груп виробників шляхом проведення досліджень, просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників (поступове наближення національного законодавства до законодавства ЄС)	1) організація та проведення тренінгів для сільського населення з питань розвитку сільського зеленого туризму, відповідні конференції, засідання за круглим столом із залученням експертів ЄС, організувати навчальні поїздки до держав — членів ЄС	до 31 грудня 2019 р.	Мінагрополітики
стаття 417, додаток XXXIX	Встановлення вимог до описових матеріалів пакетів туристичних послуг	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р	Мінекономрозвитку Держпродспожив- служба
стаття 417, додаток XXXIX	Визначення прав і обов’язків сторін, а також умов надання або заміни пакета туристичних послуг відповідно до права ЄС	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р	Мінекономрозвитку Держпродспожив- служба
стаття 417, додаток XXXIX	Запровадження механізмів відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов’язань за договором туристичного обслуговування	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 31 березня 2018 р.	Мінекономрозвитку Держпродспожив- служба Нацкомфінпослуг (за згодою)
стаття 355, додаток XXIX	Удосконалення статистичної звітності з питань туризму відповідно до європейських та міжнародних стандартів, у тому числі рекомендацій Всесвітньої туристичної організації	розроблення та видання наказів Держстату щодо оновлення методології та інструментарію державних статистичних спостережень з питань туризму	до 31 грудня 2018 р.	Держстат

Спираючись на загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, процес гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС повинен здійснюватися у вісім етапів у визначеній послідовності (рис. 3.2).

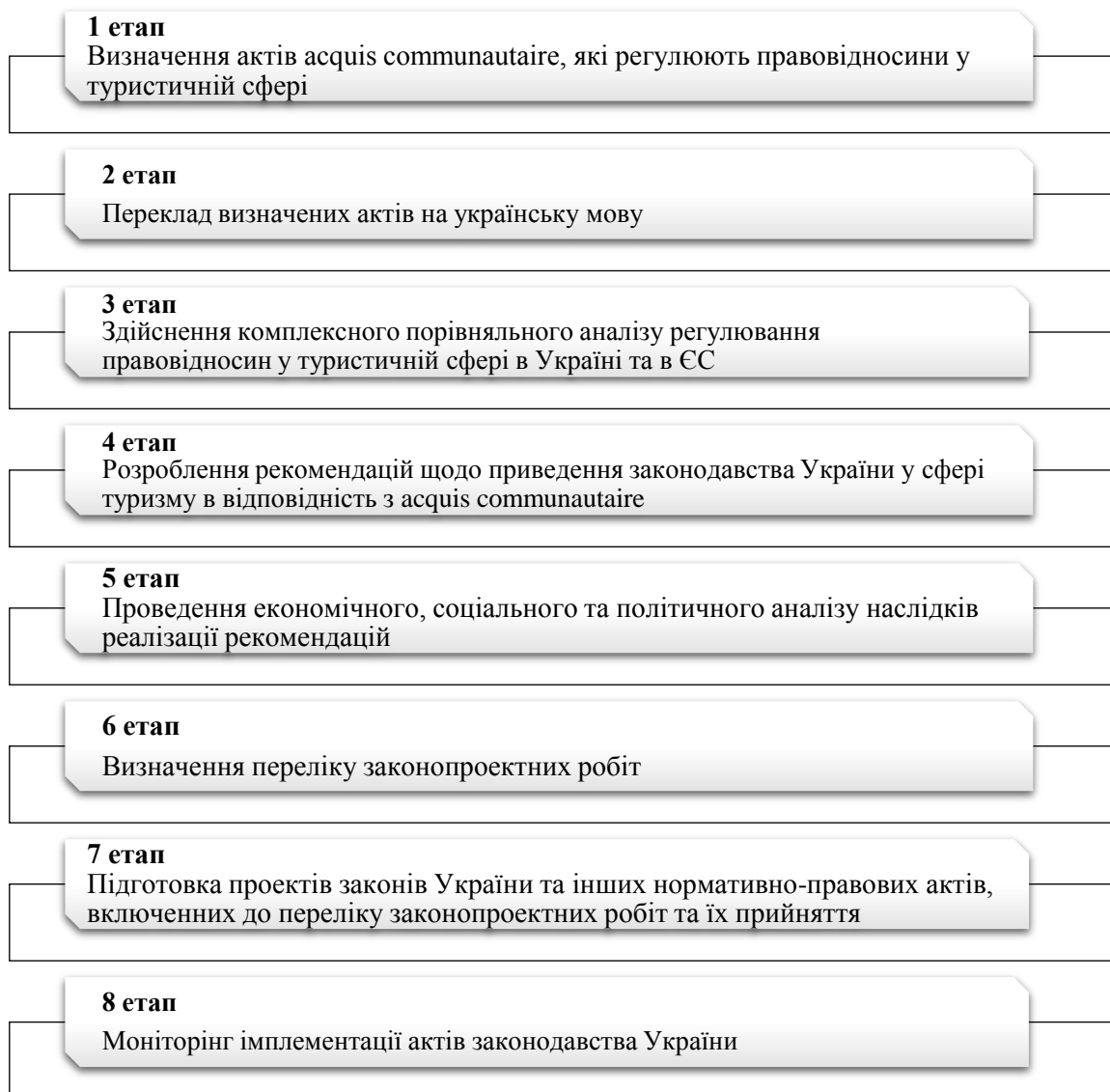

Рисунок 3.2 – Послідовний механізм гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС (розроблено за даними [5])

Елементом адаптації законодавства має стати перевірка проектів законів України та інших нормативно-правових актів на їх відповідність *acquis communautaire* з метою недопущення прийняття актів, які суперечать *acquis* ЄС.

3.4. Основоположні міжнародні документи, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку туризму

Фундаментальними міжнародними документами, що забезпечують нормативно-правові підстави розвитку ринку туристичних послуг, є розроблені та втілені Всесвітньої туристичною організацією Хартія туризму від 01.01.1985 р. [10], Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму від 14.04.1989 р. [11], Глобальний етичний кодекс туризму від 01.10.1999 р. [12], Рамкова конвенція з етики туризму від 9-13 вересня 2019 р. [13] (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Основоположні міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку туризму

№	Назва документу	Видавник	Зміст
1	2	3	4
1	Хартія туризму від 01.01.1985 [10]	Всесвітня туристична організація	В основі Хартії туризму закладено право кожної людини на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку, а також право вільно пересуватися без обмежень, крім тих, які передбачені законом. Орієнтуючись на це право держави повинні розробляти і проводити політику, спрямовану на забезпечення гармонійного розвитку внутрішнього і міжнародного туризму, а також займатися організацією відпочинку.
2	Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму від 14.04.1989 [11]	Організація об'єднаних націй	Є інструментом міжнародного співробітництва, зближення між народами і фактором індивідуального і колективного розвитку. Закликає парламенти, уряди, державні та приватні організації, асоціації та установи, що відповідають за туристську діяльність, професіоналів в області туризму, а також самих туристів ретельно враховувати її принципи, і постійно базуватися на них в своїй діяльності.
3	Глобальний етичний кодекс туризму від 01.10.1999 [12]	Всесвітня туристична організація	Мета полягає в тому, щоб направляти розвиток туризму і служити орієнтиром для різних зацікавлених сторін в секторі туризму, з тим щоб звести до мінімуму негативний вплив туризму на навколишнє середовище, культурну спадщину і місцеві громади при одночасному максимальному збільшенні вигоди від туризму в сприянні сталому розвитку, включаючи ослаблення тягаря бідності. Етичний кодекс туризму є добровільним інструментом і не має обов'язкової

			юридичної сили.
--	--	--	-----------------

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
4	Рамкова конвенція з етики туризму від 9-13 вересня 2019 р. [13]	Всесвітня туристична організація	Ціль полягає у сприянні розвитку відповідального, стійкого і доступного для усіх туризму шляхом реалізації принципів етики в туризмі. Рамкова конвенція з етики туризму побудована на основі дев'яти основних принципів Глобального етичного кодексу туризму. Рамкова конвенція з етики туризму має обов'язкову юридичну силу для держав-учасниць, які її ратифікують.

Низка міжнародних договорів, конвенцій і декларацій міжнародних асоціацій та організацій у сфері готельного бізнесу формулюють основи міжнародно-правового управління та регулювання діяльності міжнародного готельного бізнесу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку готельного бізнесу

Назва конвенції/ договору	Назва організації	Дата початку дії	Мета
1	2	3	4
Міжнародна готельна конвенція стосовно укладання контрактів власниками готелів та туристичними агентствами [14]	Міжнародна асоціація готелів і ресторанів Світова федерація асоціацій туристичних агентств	15.06.1979	Регулювання підписання і виконання контрактів, відомих як готельні контракти, які укладають турагенти і власники готелів, які взяли на себе зобов'язання дотримуватися правил даної конвенції. Конвенція застосовується по відношенню до готельних контрактів міжнародного характеру, які укладені між власниками готелів і турагентами, чие місцезнаходження або місцезнаходження їх підприємств зареєстроване в різних державах.
Міжнародні готельні правила [15]	Міжнародна асоціація готелів і ресторанів	02.01.1981	Кодифікування загальноприйнятої міжнародної торгівельної практики, регулюючої питання договору на розміщення в готелі. Правила є доповненням до положень, передбачених в національних законодавствах про договірні стосунки. Вони застосовуються, коли

			таке законодавство не включає специфічних положень, що стосуються договору на розміщення в готелі.
--	--	--	--

Продовження табл. 3.3

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Конвенція міжнародній організації праці №179 про умови праці в готелях, ресторанах і аналогічних закладах [16]	Міжнародна організація праці	25.06.1991	Забезпечення державами-членами що ратифікують Конвенцію, політику, направлену на поліпшення умов праці трудящих, працюючих в готелях, ресторанах і аналогічних закладах. Метою такої політики є забезпечення того, щоб трудящі не виключалися зі сфери вживання будь-яких мінімальних норм, у тому числі норм, що стосуються соціального забезпечення, прийнятих на національному рівні для трудящих в цілому.
Міжрегіональна гармонізація критеріїв готельної класифікації на основі класифікаційних стандартів схвалена регіональними комісіями СТО [17]	Світова туристична організація	Листопад 1989	Визначення мінімальних вимог до будівлі і номерів, якості готельного обслуговування і меблів, енерго- і водопостачання, опалюванню, санітарії, безпеці і зв'язку, кухні, готельним послугам і обслуговуючому персоналу у готелях

Зазначені документи носять переважно рекомендаційний характер і не є обов'язковими, проте містять положення, які увійшли у практику ведення міжнародного готельного бізнесу, забезпечують високий рівень якості обслуговування та виробництва готельних послуг, сприяють забезпеченню гідних умов праці у готелях в будь-якій країні світу незалежно від її національних особливостей.

Міжнародний стандарт ISO/TC 228 – Туризм та послуги у сфері туризму та суміжні стандарти покликані забезпечити стандартизацію термінології і специфікації послуг, пропонованих постачальниками туристичних послуг, включаючи пов'язану з цим діяльність, а також вимоги до об'єктів і обладнання, які ними використовуються, з метою забезпечення споживачів та постачальників інформацією для прийняття обґрунтованих рішень.

Основну характеристику стандартів, які сприяють забезпеченню сталого розвитку міжнародного туризму наведено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 - Характеристика міжнародних стандартів, які сприяють забезпеченню сталого розвитку туризму (складено за даними [18])

№	Назва групи стандартів	Зміст стандартів
1	2	3
1	ISO 9000 – Менеджмент якості	стосується різних аспектів управління якістю. ISO 9001: 2008 встановлює вимоги до системи менеджменту якості. ISO 9004 зосереджений на підвищенні ефективності та працездатності системи управління якістю. ISO 9011 надає інструкцію по проведенню внутрішнього і зовнішнього аудитів систем менеджменту якості
2	ISO 14000 – Екологічний менеджмент	стосується різних аспектів екологічного менеджменту, надає практичний інструментарій для компаній і організацій, які прагнуть визначити і контролювати їх вплив на навколишнє середовище і постійно поліпшувати свої екологічні показники
3	ISO 50001 – Енергетичний менеджмент	заснований на моделі системи менеджменту, спрямованої на розробку політики більш результативного використання енергії, використання даних для більш повного розуміння того, як краще використовувати енергію, і для прийняття відповідних рішень, постійне поліпшення енергетичного менеджменту. Застосовується спільно зі стандартами ISO 9001 або ISO 14001, що дозволяє організаціям інтегрувати енергетичний менеджмент в їх зусилля по підвищенню якості
4	ISO 26000 – Соціальна відповідальність	надає практичний інструментарій для компаній з організації їх діяльності соціально відповідальним чином, що виявляється у прозорій і етичній поведінці, яка сприяє здоров'ю та добробуту суспільства. Надає практичні рекомендації з втілення принципів в ефективні дії з користування передовим досвідом у галузі соціальної відповідальності в глобальному масштабі
5	ISO 20121 – Екологічно збалансоване управління заходами	призначений для забезпечення позитивного впливу на екологію заходів, починаючи від локальних і закінчуючи мега-заходами, такими як Олімпійські ігри. Заохочує використовувати процесний підхід для управління економічним, екологічним і соціальним впливом
6	ISO 31000 – Менеджмент ризиків	дозволяє організаціям підвищити ймовірність досягнення цілей, демонструвати високі результати в умовах повної невизначеності, поліпшити виявлення можливостей і загроз, ефективно розподілити і використати ресурси для обробки ризиків. Може служити керівництвом для внутрішніх або зовнішніх програм аудиту

Питання для самоконтролю:

1. Які законодавчі акти складають правову основу міжнародного співробітництва України в галузі туризму?
2. Яким чином реалізується гармонізація національного законодавства України у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу?
3. Які напрями співробітництва у туристичній сфері, що сприятимуть поступовій інтеграції та адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС визначено в Угоді про асоціацію?
4. Які етапи містить послідовний механізм гармонізації та адаптації національного законодавства у сфері туризму з законодавством ЄС?
5. Розкрийте основний зміст Глобального етичного кодексу туризму.
6. Розкрийте основний зміст Рамкової конвенції з етики туризму.
7. Яка нормативно-правова база забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму?
8. Назвіть основоположні міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку туризму.
9. Наведіть приклади міжнародних документів, що забезпечують правові підстави розвитку готельного бізнесу.
10. Назвіть приклади міжнародних туристських організацій та/або асоціацій членом яких є Україна.

Тестові завдання:

1. Міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку готельного бізнесу
 - A. Міжнародна готельна конвенція стосовно укладання контрактів власниками готелів та туристичними агентствами
 - B. Міжнародні готельні правила
 - C. Конвенція міжнародній організації праці №179 про умови праці в готелях, ресторанах і аналогічних закладах
 - D. усі відповіді вірні
2. Основоположні міжнародні документи, що забезпечують правові підстави розвитку туризму
 - A. Конвенція міжнародній організації праці №179 про умови праці в готелях, ресторанах і аналогічних закладах

- В. Хартія туризму, Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму, Глобальний етичний кодекс туризму, Рамкова конвенція з етики туризму
- С. Міжнародна готельна конвенція стосовно укладання контрактів власниками готелів та туристичними агентствами
- Д. Міжрегіональна гармонізація критеріїв готельної класифікації на основі класифікаційних стандартів схвалена регіональними комісіями СТО

3. На сьогодні гармонізація законодавства України до законодавства ЄС відбувається у відповідності до Закону України

- А. «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»
- В. «Про Туризм»
- С. «Про курорти»
- Д. «Про стандартизацію»

4. Міжнародний рівень взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями

- А. співробітництво сконцентровано на розробці та розповсюдженні сучасних міжнародних стандартів, норм, програм, концепцій у сфері туризму та подорожей
- В. співробітництво сконцентровано на адаптації та пристосуванні міжнародних документів до потреб та характерних особливостей регіонального розвитку, розробці специфічних регіональних стандартів
- С. відбувається адаптація та впровадження міжнародних стандартів та норм, імплементація міжнародних та регіональних договорів, декларацій, угод
- Д. відбувається розробка локальних концепцій, стратегій, програм, моделей розвитку туризму з урахуванням урахування автентичності культурно-історичних ресурсів

5. Національний рівень взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями

- А. співробітництво сконцентровано на розробці та розповсюдженні сучасних міжнародних стандартів, норм, програм, концепцій у сфері туризму та подорожей
- В. співробітництво сконцентровано на адаптації та пристосуванні міжнародних документів до потреб та характерних особливостей регіонального розвитку, розробці специфічних регіональних стандартів
- С. відбувається адаптація та впровадження міжнародних стандартів та норм, імплементація міжнародних та регіональних договорів, декларацій, угод

D. відбувається розробка локальних концепцій, стратегій, програм, моделей розвитку туризму з урахуванням урахування автентичності культурно-історичних ресурсів

6. Локальний рівень взаємодії України з міжнародними туристськими організаціями та асоціаціями

A. співробітництво сконцентровано на розробці та розповсюдженні сучасних міжнародних стандартів, норм, програм, концепцій у сфері туризму та подорожей

B. співробітництво сконцентровано на адаптації та пристосуванні міжнародних документів до потреб та характерних особливостей регіонального розвитку, розробці специфічних регіональних стандартів

C. відбувається адаптація та впровадження міжнародних стандартів та норм, імплементація міжнародних та регіональних договорів, декларацій, угод

D. відбувається розробка локальних концепцій, стратегій, програм, моделей розвитку туризму з урахуванням урахування автентичності культурно-історичних ресурсів

7. Завдання, визначені Угодою про асоціацію, які сприятимуть поступовій інтеграції та адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС

A. реалізація Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року

B. удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності

C. утворення консолідованого представницького об'єднання туристичного бізнесу

D. усі відповіді вірні

8. *Acquis communautaire* (*acquis*)

A. частина правової реформи в Україні, що спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу

B. правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними),

C. гармонізація національного законодавства у сфері туризму з законодавством Європейського Союзу

D. стратегія розвитку туризму та курортів України

9. Нормативно-правова база, що забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму, включає

A. близько 40 угод та меморандумів

B. близько 60 угод та меморандумів

C. виключно Закон України «Про туризм» та Закон України «Про міжнародні договори України»

Д. виключно Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

10. Україна сприяє розширенню та зміцненню міжнародного співробітництва в галузі туризму на принципах і нормах, розроблених

- A. UNWTO
- B. WTTC
- C. ISO
- D. ILO

Кейси для обговорення, практичні завдання:

Кейс 1 - Україна та Всесвітня туристична організація

Дата набуття Україною членства: 20.10.1997 р.

Статус членства: Повноправний член.

Центральний орган виконавчої влади, відповідальний за співробітництво: Державне агентство розвитку туризму України.

У жовтні 1997 р. на 12-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (м. Стамбул, Туреччина) Україна стала повноправним членом цієї організації. На 13-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (вересень 1999 р., м. Сантьяго, Чилі) Україну було обрано до складу Виконавчої ради ЮНВТО на період 1999-2003 рр. Україна є учасником проєкту ЮНВТО “Туризм по Великому Шовковому шляху”.

8-11 жовтня 2000 р. Генеральний секретар ЮНВТО Франческо Франжіаллі здійснив перший візит в Україну, у ході якого провів зустрічі з Президентом України, Головою Верховної Ради України, Прем'єр-міністром України, Віце-прем'єр-міністром України, Головою Київської міської державної адміністрації, Міністром закордонних справ України, а також виступив на парламентських слуханнях на тему “Стан і перспективи розвитку туризму в Україні” та черговому засіданні Ради по туризму в країнах СНД. Ф. Франжіаллі також взяв участь у 7-му Міжнародному туристичному салоні “Україна 2000” і семінарі ЮНВТО “Нові інформаційні технології в туризмі”.

В Україні проведено 8 міжнародних семінарів ЮНВТО (у м. Києві, м. Одесі, м. Ялті та м. Яремчі) з різних аспектів світової та національної туристичної політики, у двох з яких взяв участь Генеральний секретар ЮНВТО

(“Нові інформаційні технології в туризмі” (м. Київ, 8 – 11 жовтня 2000 р.), “Розвиток сільського туризму” (м. Яремча, 26 – 28 вересня 2003 р.)).

Генеральний секретар ЮНВТО брав участь в урочистостях з нагоди святкування Всесвітнього дня туризму та Дня туризму України, що відбулися у м. Київ та м. Львів у 2003 р.

З 18 по 21 січня 2012 р. відбувся візит до м. Мадрид делегації Ради міністрів Автономної Республіки Крим, під час якого делегація взяла участь у міжнародній туристичній виставці FITUR-2012, а також провела переговори з представниками ЮНВТО.

У 2013 р. Генеральний секретар ЮНВТО Таліб Ріфаї здійснив візит до України з метою участі у II Київському міжнародному туристичному форумі (10-12 жовтня, м. Київ).

26 червня 2016 р. у Києві відбулись переговори Віце-прем'єр-міністра з питань євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції Іванни Климпуш-Цинцадзе з Генеральним секретарем ЮНВТО Таліб Ріфаї в рамках Міжнародної конференції у сфері туризму «Брендинг дестинацій: запорука побудови успішної репутації», організованої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за підтримки ЮНВТО.

У ході візиту до Іспанії 10 вересня 2020 р. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба провів зустріч з Генеральним секретарем ЮНВТО Зурабом Пололікашвілі, під час якої сторони обговорили питання активізації взаємодії України з ЮНВТО та залучення механізмів організації до розвитку туристичної галузі України.

Джерело: Посольство України в Королівстві Іспанія URL: <https://spain.mfa.gov.ua/posolstvo/3333-ukrajina-ta-vsesvitnya-turistichna-organizacija>

Запитання та завдання:

1. Учасником яких проектів під егідою ЮНВТО є Україна?
2. Охарактеризуйте перспективи та напрями подальшої співпраці України з ЮНВТО, в тому числі ураховуючи обмеження, викликані COVID-19.
3. Яким чином ЮНВТО може бути залучена до розвитку туристичної галузі України?

Кейс 2 - Україна та ОАЕ підписали Меморандум щодо співпраці з розвитку туристичної галузі

Сьогодні Україна та ОАЕ підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва країн, зокрема й у сфері розвитку туристичного сектору між Державним агентством розвитку туризму України та Міністерством економіки Об'єднаних Арабських Еміратів. Підписання Меморандуму відбулося в межах офіційного візиту Президента України Володимира Зеленського до Абу-Дабі.

Попри карантин, ОАЕ залишається одним із пріоритетних туристичних ринків для України. Укладення міжвідомчого меморандуму стало ще одним кроком для поглиблення співпраці в туристичній галузі на державному рівні.

У межах Меморандуму сторони сприятимуть навчальним обмінам, заохочуватимуть інвестиційні можливості та відновлюватимуть транспортне сполучення. Окрім того, домовилися про обмін інформацією та досвідом щодо покращення законодавства, туристичних ресурсів, стандартів якості в закладах розміщення, системи збору даних для формування якісної туристичної статистики.

Важливим моментом є впровадження інновацій та цифрових технологій в туризмі, а також проведення маркетингової кампанії туристичних дестинацій на міжнародному рівні.

Документом, зокрема, передбачається створення українсько-еміратської Робочої групи зі співробітництва у сфері туризму, що дасть змогу встановити та підтримувати дружні стосунки між ДАРТ та Міністерством економіки ОАЕ на регулярній основі.

Джерело: Державне агентство розвитку туризму URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/ukrayina-ta-oae-pidpisali-memorandum-shchodo-spivpraci-z-rozvitku-turistichnoyi-galuzi>

Запитання та завдання:

1. Яке місце займають ОАЕ серед виїзного туристичного потоку України?
2. Які заходи передбачені підписаним Меморандумом про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері розвитку туристичного сектору між Державним агентством розвитку туризму України та Міністерством економіки ОАЕ?
3. Які відносини між Україною та ОАЕ передували підписанню Меморандуму, зазначеному у Кейсі?

Список використаних джерел

-
1. Закон України «Про туризм». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
 2. Закон України «Про міжнародні договори України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
 3. Gorina G.O. Activities of the international organizations and associations in the travel & tourism industry. Актуальні проблеми економіки: наук. екон. журн. Київ, 2015. №10(172). С. 13-18.
 4. Горіна Г.О. Розвиток ринку туристичних послуг України в умовах просторової поляризації: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Вищий навчальний заклад „Університет імені Альфреда Нобеля”. Дніпро, 2017. 493 с.
 5. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
 6. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_012
 7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011
 8. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>
 9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text>
 10. Хартія туризму. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640
 11. Гагская декларация Межпарламентской конференции по туризму. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904
 12. Глобальный этический кодекс туризма. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/983_001

13. Framework convention on tourism ethics. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-01/a23_10_unwto_framework_convention_EN.PDF
14. Международная гостиничная конвенция касательно заключения контрактов владельцами гостиниц и турагентами [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.hotelstat.ru/assets/files/hotel%20docs/International%20hotel%20convention.pdf>
15. Международные гостиничные правила [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.hotelstat.ru/assets/files/hotel%20docs/International%20hotel%20rules.pdf>
16. Working Conditions (Hotels and Restaurants) Recommendation, 1991. URL: <http://www.ilo.org/ilolex/cgi-lex/convde.pl?R179>
17. World Tourism Organization. URL: <https://www.unwto.org/>
18. International Organization for Standardization. URL: <https://www.iso.org/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Згідно Положення про Державне агентство розвитку туризму України затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1162 ДАРТ відповідно до покладених на нього завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові культури та інформаційної політики, бере участь у погодженні проектів законів, інших нормативно-правових актів, які надходять на погодження від інших міністерств та центральних органів виконавчої влади;

2) за дорученням Міністра культури та інформаційної політики в установленому порядку бере участь у діяльності міжнародних організацій та забезпечує виконання зобов'язань, що випливають з членства в таких організаціях;

3) залучається до розроблення та виконання програм розвитку туризму і курортів в Україні;

4) розробляє та подає в установленому порядку Міністрові культури та інформаційної політики пропозиції щодо:

організації обліку туристичних ресурсів України та забезпечення їх раціонального використання та охорони;

визначення переліку посад фахівців туристичного супроводу та кваліфікаційних вимог до них;

порядку створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

розроблення програм облаштування транспортних магістралей об'єктами туристичної інфраструктури;

порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання;

положення про комісію із встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), та положення про комісію з апеляцій;

форму свідоцтва про встановлення готелю чи іншому об'єкту, що призначається для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), відповідної категорії;

5) забезпечує створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

6) бере участь у створенні та веденні Державного кадастру природних лікувальних ресурсів;

7) здійснює відповідно до законодавства встановлення відповідних категорій об'єктам туристичної інфраструктури (готелям, іншим об'єктам, призначеним для надання послуг з розміщення, закладам харчування, курортним закладам тощо), видає свідоцтва про встановлення об'єктам

туристичної інфраструктури відповідної категорії та веде реєстр свідоцтв про встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури;

8) здійснює заходи щодо підвищення конкурентоспроможності туристичного ринку, в тому числі заходи, пов'язані з інтеграцією національного туристичного ринку в єдиний європейський туристичний простір;

9) надає пропозиції та залучається до проведення досліджень туристичного ринку, підготовки та поширення інформації про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави, зокрема шляхом організації презентацій про туристичні можливості України, робочих нарад, конференцій, семінарів тощо, а також участі у виставкових заходах як в Україні, так і за кордоном;

10) за дорученням Міністра культури та інформаційної політики в установленому порядку бере участь у підготовці проектів міжнародних договорів України, готує пропозиції щодо укладення і припинення дії таких договорів, укладає міжнародні договори, забезпечує виконання зобов'язань України за міжнародними договорами з питань, що належать до його компетенції;

11) за дорученням Міністра культури та інформаційної політики бере в установленому порядку участь у міжнародних заходах з питань туризму, міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;

12) залучається в установленому порядку до надання суб'єктам туристичної діяльності методичної, консультативної та іншої допомоги;

13) залучається до поширення соціальної реклами у сфері туризму та курортів;

14) забезпечує координацію діяльності курортних закладів (незалежно від форми власності), пов'язаної з використанням лікувальних ресурсів, а також діяльності підприємств, установ та організацій, які обслуговують курорти;

15) забезпечує розгляд клопотань про оголошення природних територій курортними;

16) погоджує клопотання про оголошення природних територій курортними з власниками чи користувачами земельних ділянок;

17) забезпечує розроблення проектів оголошення природних територій курортними;

18) організовує створення загальнодержавної інформаційної мережі у туристичній і курортній сфері;

19) забезпечує розвиток в'їзного та внутрішнього туризму та курортів;

20) вносить пропозиції МКІП щодо вдосконалення системи обліку, звітності та статистичної інформації у сфері туризму та курортів;

21) вносить пропозиції МКІП щодо розроблення стандартів, діяльності із сертифікації, проведення робіт з підтвердження відповідності у сфері туризму;

22) залучається до визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень у сфері туризму та проведення науково-дослідних робіт у сфері туризму;

23) бере участь у реалізації державної інвестиційної політики у сфері туризму та курортів;

24) видає ліцензії на право провадження туроператорської діяльності та веде ліцензійний реєстр суб'єктів туроператорської діяльності;

25) здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням туроператорами ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності;

26) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю ДАРТ, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління;

27) здійснює функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління;

28) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Додаток Б

Таблиця Б.1 - Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю

№	Назва документа
1	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1996 № 1576 "Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних"
2	Постанова КМУ від 23 травня 2001 р. №562 «Про затвердження Порядку створення і ведення Державного кадастру природних територій курортів»
3	Постанова КМУ від 13 вересня 2002 р. № 1371 «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна»
4	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 № 390-р "Про затвердження заходів щодо розвитку іноземного і внутрішнього туризму"
5	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2004 № 298-р "Про затвердження заходів щодо державної підтримки розвитку молодіжного та дитячого туризму"
6	Постанова КМУ від 15 березня 2006 р. №297 «Про затвердження Порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)»
7	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.08.2008 № 1088-р "Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів"
8	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2009 № 25 "Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності в туристичній сфері та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)"
9	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009 № 507 "Про затвердження Порядку здійснення рятувальних заходів на об'єктах туристичних відвідувань"
10	Постанова КМУ від 29 липня 2009 р. №803 «Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)»
11	Постанова КМУ від 3 липня 2013 р. №470 «Про затвердження Порядку доведення до споживачів інформації про вид об'єкта туристичної інфраструктури та його категорію»
12	Розпорядження КМУ від 14 серпня 2013 р. № 843-р «Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки»
13	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 № 200-р "Про схвалення розробленого Міністерством інфраструктури плану імплементації Директиви Ради ЄС від 13 червня 1990 р. 90/314/ЄЕС про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне"
14	Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 № 388 "Про утворення Координаційної ради з питань туристичної діяльності"
15	Розпорядження КМУ від 8 вересня 2015 р. № 922-р «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі»
16	Постанова КМУ від 11 листопада 2015 р. №991 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності»
17	Постанова КМУ від 2 грудня 2015 р. №997 «Про внесення змін до Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання) та Порядку доведення до споживачів інформації про вид об'єкта
18	Розпорядження КМУ від 16 березня 2017 р. № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року»

19	Постанова КМУ 19 вересня 2018 р. № 747 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження туроператорської діяльності, що підлягає ліцензуванню, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Державним агентством розвитку туризму»
----	--

Таблиця Б.2 – Накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю

№	Назва документа
1	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 25.04.2016 № 733 «Про наукову раду з туризму та курортів»
2	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.09.2016 №1654 "Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положення про структурний підрозділ туризму та курортів місцевої державної адміністрації"
3	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.07.2016 №1186 «Про внесення змін до складу Ради туристичних міст і регіонів»
4	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 09.02.2016 № 204 «Про утворення Ради туристичних міст і регіонів»
5	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.02.2016 № 267 «Про утворення комісії із встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)»

Таблиця Б.3 - Інші нормативно-правові акти, що забезпечують правові підстави державного управління туристичною діяльністю

№	Назва документа
1	Спільний наказ Державної туристичної адміністрації України та Державного комітету статистики України від 12.11.2003 № 142/394 "Про затвердження Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності"
2	Наказ Державної Туристичної Адміністрації України від 16.03.2004 р. №19 «Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг»
3	Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.2004 № 1124 "Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти з напрямку 0504 "Туризм"
4	Наказ Державної туристичної адміністрації України від 24.09.2004 № 83 "Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу"
5	Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2014 № 1124 "Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи"
6	Наказ Державної Туристичної Адміністрації України від 06.06.2005 р. № 50 «Про затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання»
7	Наказ Міністерства Інфраструктури № 28 від 23.01.2012 р. «Про затвердження форми

	свідоцтва про встановлення категорії готелю»
8	Наказ МНС України від 12.06.2012 № 891 "Про затвердження Порядку проведення пошуково-рятувальних робіт на об'єктах туристичних відвідувань"

Додаток В

Таблиця В.1 – Перелік національних стандартів сфери туризму (вимоги до окремих туристичних послуг)

№	Реквізити стандарту	Назва стандарту	Зміст стандарту
1	ДСТУ ISO 13687-1:2018 (ISO 13687-1:2017, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 1. Мінімальні вимоги до гаваней з базовим рівнем обслуговування	Стандарт встановлює мінімальні вимоги до комерційних і некомерційних гаваней, визначає базовий рівень обслуговування яхт для всіх видів активного відпочинку, за винятком спортивних заходів. Сфера застосування не охоплює специфіку доків, сховищ, автозаправних станцій і прилеглих пляжів. Стандарт не поширюється на ризики у випадку аномальних погодних умов.
2	ДСТУ ISO 13687-2:2018 (ISO 13687-2:2017, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 2. Мінімальні вимоги до гаваней із середнім рівнем обслуговування	Стандарт встановлює мінімальні вимоги до комерційних і некомерційних гаваней, визначає проміжний рівень обслуговування яхт для всіх видів активного відпочинку, за винятком спортивних заходів. Сфера застосування не охоплює специфіку доків, сховищ, автозаправних станцій і прилеглих пляжів. Стандарт не поширюється на ризики у випадку аномальних погодних умов.
3	ДСТУ ISO 13687-3:2018 (ISO 13687-3:2017, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхтові гавані. Частина 3. Мінімальні вимоги до гаваней з високим рівнем обслуговування	Стандарт встановлює мінімальні вимоги до комерційних і некомерційних гаваней, визначає високий рівень обслуговування яхт для всіх видів активного відпочинку, за винятком спортивних заходів. Сфера застосування не охоплює специфіку доків, сховищ, автозаправних станцій і прилеглих пляжів. Стандарт не поширюється на ризики у випадку аномальних погодних умов.
4	ДСТУ EN 13809:2018 (EN 13809:2003, IDT)	Послуги туристичні. Туристичні агенції та туристичні оператори. Терміни та визначення	Цей стандарт визначає терміни, що використовуються під час надання послуг суб'єктами туристичної діяльності.
5	ДСТУ ISO 13810:2016	Туристичні послуги.	Стандарт встановлює загальні вимоги до промислового туризму, пропонованих постачальниками послуг, які

	(ISO 13810:2015, IDT)	Промисловий туризм. Надання послуг	мають намір передавати знання щодо виробництва, науково-технічної діяльності, заснованих на виробничих процесах, ноу-хау, а також продуктів або послуг
6	ДСТУ 7450:2013	Туристичні послуги. Знаки туристичні активного туризму. Класифікація, опис і правила застосування	Стандарт є інструментом для створення національної багаторівневої мережі туристичних шляхів, яка відповідає всім європейським рекомендаціям в даній галузі та найкращим напрацюванням європейських країн. Його створено у зв'язку з відсутністю нормативної бази інфраструктурного забезпечення активного туризму, та негативними тенденціями, які намітилися у зв'язку з реалізацією різного роду проектів зі створення такої інфраструктури на основі застарілої нормативної бази сусідніх країн.
7	ДСТУ ISO 18065:2016 (ISO 18065:2015, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Туристичні послуги, що надають на природоохоронних територіях. Вимоги	Стандарт встановлює вимоги до туристичних послуг, що надаються безпосередньо на природоохоронних територіях, щоб задовольнити відвідувачів, надаючи пріоритетну увагу цілям збереження цих територій, за винятком морських районів, що знаходяться під охороною.
8	ДСТУ ISO 17680:2016 (ISO 17680:2015, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Таласотерапія. Вимоги до послуг	Стандарт встановлює вимоги до надання послуг в центрах таласотерапії з використанням благотворного впливу морського навколишнього середовища з лікувальною або профілактичною метою, з метою забезпечення: хорошої якості послуг, що відповідають на прямі і непрямі потреби клієнта, шанобливого використання концепції таласотерапії, реалізації принципів гігієни і безпеки, комфорту для клієнтів
9	ДСТУ ISO 17679:2017 (ISO 17679:2016, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Велнес та СПА. Вимоги до послуг	Цей стандарт встановлює вимоги до обслуговування велнес спа, основних допоміжних процесів і якості наданої послуги клієнту. Він може використовуватися усіма типами оздоровчих курортів, навіть якщо він є частиною іншої діяльності (наприклад, об'єктів розміщення, фітнес-центрів і лікарень). Стандарт не включає ніяких вимог до розміщення або споживання продуктів харчування і напоїв. Він не поширюється на лікувальні центри і центри таласотерапії. Також він не охоплює рішення, що стосуються медичних професій, медичного навчання або будь-яких релігійних аспектів.
10	ДСТУ ISO 13009:2016 (ISO 13009:2015, IDT)	Туризм та пов'язані з ним послуги. Вимоги та рекомендації з експлуатації пляжу	Стандарт встановлює загальні вимоги і рекомендації для пляжу. У ньому містяться вказівки для тих, хто обслуговує пляжі і їх користувачів щодо сталого управління і планування, володіння пляжем, стійкої інфраструктури та потреб надання послуг, в тому числі безпеки пляжів, інформації та комунікацій, очищення і видалення відходів.
11	ДСТУ ISO 13687:2016 (ISO	Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхт-	Стандарт встановлює мінімальні вимоги для комерційних і некомерційних гаваней для прогулянкових катерів і яхт, за винятком стандартизації спортивних заходів. Стандарт

	13687:2014, ІДТ)	гавані. Мінімальні вимоги	не поширюється на особливості складу яхт, складів, заправних станцій і прилеглих пляжів.
--	-----------------------------	---------------------------------	---

Додаток Г

Додаток Г.1 - Заява про отримання ліцензії

Додаток 1
до Ліцензійних умов
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 25 червня 2020 р. № 527)

Найменування органу ліцензування
туроператорської діяльності

ЗАЯВА про отримання ліцензії

Здобувач ліцензії:

_____ (повне або скорочене найменування юридичної особи)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) та посада керівника юридичної особи)

_____ (поштовий індекс, місцезнаходження юридичної особи)

Телефон: _____

Веб-сторінка: _____

Адреса електронної пошти: _____

Банківські реквізити: _____

_____ (поточний рахунок, найменування банку, МФО)

Ідентифікаційний код юридичної особи: _____

Прошу видати ліцензію на право провадження туроператорської діяльності (необхідне відмітити)

- виїзний туризм
- в'їзний туризм
- внутрішній туризм

Перелік відокремлених підрозділів, у межах яких планується провадження туроператорської діяльності (за наявності)

Порядковий номер	Найменування, адреса відокремленого підрозділу
------------------	--

З Ліцензійними умовами провадження туроператорської діяльності ознайомлений та зобов'язуюсь їх виконувати.

Достовірність даних, зазначених у заяві про отримання ліцензії та в документах, що додаються до неї, підтверджую.

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.2 – Відомості щодо місць провадження туropolераторської діяльності

Додаток 2
до Ліцензійних умов
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 25 червня 2020 р. № 527)

ВІДОМОСТІ
щодо місць провадження туropolераторської діяльності

(найменування здобувача ліцензії/ліцензіата)

Порядковий номер	Адреси місць провадження туropolераторської діяльності (поштовий індекс, область, район, місто/населений пункт, вулиця, будинок, приміщення)	Види туropolераторської діяльності (повністю або частково), що провадитимуться за місцем провадження діяльності)	Реквізити документа, що посвідчує право власності або користування приміщенням, у якому надаються туropolераторські послуги (договір, свідоцтво про право власності тощо)	Характеристики приміщення, у якому надаються туropolераторські послуги (поверх, площа, кількість кімнат)	Відомості про доступність місця провадження туropolераторської діяльності для маломобільних груп населення
------------------	--	--	---	--	--

Керівник здобувача ліцензії/ліцензіата
(уповноважена або довірена особа)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“__” _____ 20__ року

Додаток Г.3 – Опис документів

Додаток 3
до Ліцензійних умов

ОПИС ДОКУМЕНТІВ

(найменування здобувача ліцензії)

Порядковий номер	Назва документа	Кількість аркушів
------------------	-----------------	-------------------

Разом

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Дата і номер реєстрації заяви “ ___ ” _____ 201_ р. № _____

(заповнюється органом ліцензування)

(посадова особа органу ліцензування, яка прийняла заяву та документи)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Додаток Г.4 – Заява про зупинення дії ліцензії повністю або частково

Додаток 6
до Ліцензійних умов

Найменування органу ліцензування
туроператорської діяльності

ЗАЯВА
про зупинення дії ліцензії повністю або частково

Ліцензіат:

_____ (повне або скорочене найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код юридичної особи:

_____ Прошу зупинити дію ліцензії на провадження туроператорської діяльності (необхідне відмітити)

- виїзний туризм
- в'їзний туризм
- внутрішній туризм

строком (не більше ніж на шість місяців) з _____ до _____.
(дата) (дата)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.5 – Заява про відновлення дії ліцензії повністю або частково

Додаток 7
до Ліцензійних умов

Найменування органу ліцензування
туроператорської діяльності

ЗАЯВА
про відновлення дії ліцензії повністю або частково

Ліцензіат:

_____ (повне або скорочене найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код юридичної особи:

_____ (необхідне відмітити)

Проху відновити дію ліцензії на провадження туроператорської діяльності (необхідне відмітити)

- виїзний туризм
- в'їзний туризм
- внутрішній туризм

з _____

(дата)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.6 – Заява про звуження провадження туроператорської діяльності

Додаток 8
до Ліцензійних умов

Найменування органу ліцензування
туроператорської діяльності

ЗАЯВА **про звуження провадження туроператорської діяльності**

Ліцензіат: _____
(повне та скорочене найменування юридичної особи)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) та посада керівника юридичної особи)

(поштовий індекс, місцезнаходження юридичної особи)

Телефон: _____ Веб-сторінка: _____

Адреса електронної пошти: _____

Банківські реквізити _____
(поточний рахунок, найменування банку, МФО)

Ідентифікаційний код юридичної особи: _____

Прошу звужити провадження туроператорської діяльності, виключивши з нього частину (необхідне відмітити)

- виїзний туризм
- в'їзний туризм
- внутрішній туризм

Перелік відокремлених підрозділів, у межах яких планується провадження туроператорської діяльності (за наявності)

Порядковий номер	Найменування, адреса відокремленого підрозділу
------------------	--

З Ліцензійними умовами провадження туроператорської діяльності ознайомлений та зобов'язуюсь їх виконувати.

Достовірність даних, зазначених у заяві про звуження провадження туроператорської діяльності, підтверджую.

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.7 – Заява про розширення провадження туроператорської діяльності

Додаток 9
до Ліцензійних умов

Найменування органу ліцензування
туроператорської діяльності

ЗАЯВА про розширення провадження туроператорської діяльності

Ліцензіат: _____

(повне та скорочене найменування юридичної особи)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) та посада керівника юридичної особи)

_____ (поштовий індекс, місцезнаходження юридичної особи)

Телефон: _____

Веб-сторінка: _____

Адреса електронної пошти: _____

Банківські реквізити _____

(поточний рахунок, найменування банку, МФО)

Ідентифікаційний код юридичної особи: _____

Прошу розширити туроператорську діяльність, доповнивши його частиною (необхідне відмітити)

- виїзний туризм
- в'їзний туризм
- внутрішній туризм

Перелік відокремлених підрозділів, у межах яких планується провадження туроператорської діяльності (за наявності)

Порядковий номер	Найменування, адреса відокремленого підрозділу
------------------	--

З Ліцензійними умовами провадження туроператорської діяльності ознайомлений та зобов'язуюсь їх виконувати.

Достовірність даних, зазначених у заяві про розширення провадження туроператорської діяльності та в документах, що додаються до неї, підтверджую.

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.8 – Відомості щодо місць провадження туropolераторської діяльності

Додаток 2
до Ліцензійних умов
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 25 червня 2020 р. № 527)

ВІДОМОСТІ
щодо місць провадження туropolераторської діяльності

(найменування здобувача ліцензії/ліцензіата)

Порядковий номер	Адреси місць провадження туropolераторської діяльності (поштовий індекс, область, район, місто/населений пункт, вулиця, будинок, приміщення)	Види туropolераторської діяльності (повністю або частково), що провадитимуться за місцем провадження діяльності)	Реквізити документа, що посвідчує право власності або користування приміщенням, у якому надаються туropolераторські послуги (договір, свідоцтво про право власності тощо)	Характеристики приміщення, у якому надаються туropolераторські послуги (поверх, площа, кількість кімнат)	Відомості про доступність місця провадження туropolераторської діяльності для маломобільних груп населення
------------------	--	--	---	--	--

Керівник здобувача ліцензії/ліцензіата
(уповноважена або довірена особа)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Г.9 – Облік виданих туристам договорів обов’язкового страхування

Додаток 4
до Ліцензійних умов

ОБЛІК
виданих туристам договорів обов’язкового страхування

Порядковий номер	Прізвище, ім’я, по батькові страхувальника	Найменування страховика	Номер, дата та строк дії договору страхування (страхового поліса)
------------------	--	-------------------------	---

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ року

Додаток Д

Таблиця Д.1 – Основні напрями реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.

Напрямок «Безпека туристів»	
1.	Забезпечення безпеки туристів та захист їх законних прав та інтересів, що сприятиме підвищенню якості наданих туристичних послуг шляхом:
1.1	надання невідкладної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації та/або постраждали під час подорожі;
1.2	створення “гарячої” телефонної лінії для прийому і ведення обліку звернень та скарг туристів, у тому числі іноземних, а також надання необхідної інформації з питань туризму, виклику допомоги;
1.3	проведення моніторингу надзвичайних подій, що трапляються з туристами в регіонах;
1.4	посилення відповідальності суб’єктів туристичної діяльності перед споживачами туристичних послуг.
Напрямок «Нормативно-правова база сфери туризму та курортів»	
1.	Імплементация законодавства ЄС у сфері туризму та курортів, що забезпечить вдосконалення законодавства у зазначеній сфері з урахуванням досвіду провідних туристичних країн ЄС шляхом:
1.1	розроблення пропозицій щодо внесення змін до Законів України “Про туризм” та “Про курорти”;
1.2	розроблення законопроектів щодо запровадження інституту саморегульованих організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації), заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії (щодо створення режиму сприяння для залучення інвестицій у розбудову туристичної індустрії);
1.3	приведення у відповідність з міжнародними вимогами методів статистики у сфері туризму та курортів та впровадження рекомендованої Всесвітньою туристичною організацією ООН (ЮНВТО) системи сателітного рахунка;
1.4	візової лібералізації та спрощення візових процедур для туристів із країн, що є цільовими ринками для України;
1.5	актуалізації діючих та укладення нових міжвідомчих та міжурядових угод про співпрацю у сфері туризму та курортів;
1.6	розроблення і затвердження порядку створення і ліквідації туристичних представництв України за кордоном.
2.	Гармонізація національних стандартів у сфері туризму та курортів з міжнародними стандартами, що сприятиме підвищенню якості національного туристичного продукту шляхом:
2.1	забезпечення діяльності технічних комітетів стандартизації із залученням суб’єктів туристичного ринку, організацій роботодавців та громадських об’єднань у сфері туризму та курортів;
2.2	впровадження міжнародної системи якості послуг за такими напрямами, як туроператорська та турагентська діяльність; готелі та аналогічні засоби розміщення; заклади громадського харчування; гіді-перекладачі та екскурсиводи; туристичні інформаційні центри; курорти, оздоровчі послуги та кемпінги; пляжі, дайвінг; екологічний, сільський, активний туризм; інші пріоритетні види туризму для держави та регіонів; виставкова та конгресна діяльність тощо;

	2.3	визначення та забезпечення типізації та спеціалізації курортів.
3.	Лібералізація та ефективне регулювання провадження підприємницької діяльності у сфері туризму та курортів шляхом:	
	3.1	скасування ліцензування туроператорської діяльності і впровадження альтернативного механізму ефективного регулювання діяльності туроператорів та інших суб'єктів туристичного ринку;
	3.2	скасування обов'язкової та заохочення добровільної категоризації готелів та аналогічних засобів розміщення;
	3.3	створення сприятливих умов для організації діяльності національних туристичних операторів та підтримка малого бізнесу у сфері туризму та курортів.
Напрямок «Розвиток туристичної інфраструктури»		
1.	Забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури шляхом:	
	1.1	проведення моніторингу інвестиційних пропозицій щодо розбудови туристичної інфраструктури у регіонах;
	1.2	підготовка каталогу інвестиційних проектів у сфері туризму та курортів для представлення потенційним вітчизняним та іноземним інвесторам;
	1.3	участь інвестиційних проектів у сфері туризму та курортів у міжнародних ярмарках інвестиційних проектів;
	1.4	визначення можливостей і потреби у формуванні туристичних та туристично-інформаційних центрів.
2.	Забезпечення доступності об'єктів туристичної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.	
3.	Забезпечення збалансованого використання природних лікувальних та рекреаційних ресурсів, збереження здатності природних комплексів до самовідтворення шляхом:	
	3.1	регулювання інтенсивності туристичних потоків (антропогенних навантажень);
	3.2	створення Державного кадастру природних курортних територій та Державного кадастру природних лікувальних ресурсів;
	3.3	збору інформації та проведення аналізу стану використання природних туристичних і курортних ресурсів, удосконалення системи показників розрахунку обсягів туристичної та курортної діяльності;
	3.4	проведення державного моніторингу екологічного стану навколишнього природного середовища та природних лікувальних і рекреаційних ресурсів, фізичних факторів на курортах, туристичних територіях, у місцях відпочинку населення.
4.	Сприяння встановленню стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами шляхом впровадження проектного підходу до створення комплексного туристичного продукту.	
Напрямок «Розвиток людських ресурсів»		
1.	Удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери туризму та курортів та інших сфер діяльності, пов'язаних із туризмом, що сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки фахівців у сфері туризму та курортів та якості обслуговування споживачів туристичних послуг шляхом:	
	1.1	комплексного дослідження ринку праці у сфері туризму та курортів з метою визначення потреби у фахівцях відповідного профілю, розроблення відповідних базових компетентностей фахівців та підготовки освітніх програм з професійного навчання у сфері туризму та курортів з урахуванням виявлених потреб;
	1.2	гармонізації кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти у вищих навчальних закладах, які забезпечують підготовку фахівців у сфері туризму та курортів, і стандартів професійної підготовки;
	1.3	затвердження кваліфікаційних вимог до фахівців туристичного супроводу;

	1.4	залучення населення до популяризації туризму.
2.		Забезпечення наукового супроводження та досліджень у сфері туризму та курортів, запровадження прогресивних інноваційних розробок шляхом:
	2.1	заохочення молоді до активної діяльності, розроблення інноваційних продуктів і започаткування бізнесу у сфері туризму та курортів за результатами проведення конкурсів на регіональному та галузевому рівні.
Напрямок «Маркетингова політика розвитку туризму та курортів України»		
1.		Формування позитивного іміджу України як привабливої для туризму країни, що сприятиме збільшенню туристичних потоків до України, шляхом:
	1.1	розроблення та реалізації маркетингової стратегії просування національного туристичного продукту;
	1.2	маркетингового просування офіційного туристичного бренду України;
	1.3	створення та ведення іноземними мовами туристичного Інтернет-порталу «Відвідай Україну» («Visit Ukraine») із представленням у єдиному форматі достовірної та актуальної інформації про туристичні можливості регіонів та міст України;
	1.4	розроблення, виготовлення та поширення в Україні та за кордоном друкованої продукції, яка пропагує туристичні можливості нашої держави;
	1.5	презентації туристичного потенціалу України на національних та міжнародних виставково-ярмаркових заходах, конференціях, форумах тощо;
	1.6	становлення інституту саморегульованих організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації).
2.		Формування та реалізація конкурентоспроможних національного та регіонального туристичних продуктів, що сприятиме зростанню попиту на туристичні послуги, збільшенню надходжень від реалізації туристичних послуг до державного та місцевих бюджетів шляхом:
	2.1	створення національної мережі туристичних брендів України (області, райони, міста, територіальні громади, курорти, туристичні території);
	2.2	створення інтерактивної бази даних, що містить інформацію про туристичні та рекреаційні ресурси України, придатні для використання у сфері туризму та курортів, у тому числі об'єкти культурної спадщини та природно-заповідного фонду, рекомендовані для відвідування туристами та формування національної мережі туристично-екскурсійних маршрутів;
	2.3	забезпечення інформаційного супроводження реалізації державної політики у сфері туризму та курортів.

Таблиця Д.2 – Контрольні показники реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.

Найменування показника розвитку	За роками			
	2015	2019	2022	2026
1. Кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, млн. осіб	12,9	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза
2. Кількість суб'єктів туристичної діяльності, тис. одиниць	6,8	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
3. Обсяг надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, млн. гривень	37,1	збільшення у 2 рази	збільшення у 5 разів	збільшення у 10 разів
4. Обсяг надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, млрд. гривень	1,71	збільшення у 2 рази	збільшення у 5 разів	збільшення у 10 разів
5. Кількість робочих місць у сфері туризму, тис. осіб	88	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
6. Кількість внутрішніх туристів, тис. осіб	357	збільшення у 2 рази	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
7. Кількість екскурсантів, тис. осіб	125,5	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза

Примітка: за вихідні показники взято показники 2015 року

Додаток Е

Таблиця Е.1 – Нормативно-правова база, що забезпечує двостороннє та багатостороннє міждержавне співробітництво та взаємодію України у галузі туризму

№	Назва документа
1	Меморандум про українсько-австрійське співробітництво
2	Угода про співробітництво в галузі туризму між Кабінетом Міністрів України та Урядом Азербайджанської Республіки
3	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Албанія про співробітництво в галузі туризму
4	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Князівства Андорра про співробітництво в галузі туризму
5	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі туризму
6	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Болгарія про співробітництво в галузі туризму
7	Угода між Кабінетом Міністрів України та Радою Міністрів Боснії і Герцеговини про співробітництво в сфері туризму
8	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Бразилія про співробітництво в галузі туризму
9	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Його Величності Султана і Янг Ді-Пертуана Брунею Даруссаламу щодо співробітництва в галузі туризму
10	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Соціалістичної Республіки В'єтнам про співробітництво в галузі туризму
11	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Вірменія про співробітництво у галузі туризму
12	Угода про співробітництво у сфері туризму між Урядом України та Урядом Грецької Республіки
13	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про співпрацю в галузі туризму
14	Угода про співробітництво в галузі туризму між Державним комітетом України по туризму та Державним Департаментом по туризму Естонії
15	Угода про співробітництво в сфері туризму між Державним комітетом України по туризму та Міністерством туризму Арабської Республіки Єгипет
16	Угода про співробітництво в сфері туризму між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль
17	Угода між Урядом України і Урядом Республіки Індія про співробітництво в галузі культури, мистецтва, освіти, туризму, спорту та засобів масової інформації
18	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Індія про співробітництво в галузі туризму
19	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісламської Республіки Іран про співробітництво в галузі туризму
20	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про співробітництво в галузі туризму
21	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Йорданського Хашимітського Королівства про співробітництво в галузі туризму
22	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Казахстан про співробітництво в галузі туризму
23	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Киргизстан про співробітництво у галузі туризму, альпінізму і готельної індустрії

Продовження табл. Е.1

24	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про співробітництво в галузі туризму
25	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом КНР про співробітництво в галузі туризму
26	Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Національною туристичною адміністрацією Китайської Народної Республіки про сприяння груповим поїздкам китайських туристів до України
	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про співробітництво в галузі туризму
27	Угода між Урядом України та Урядом Держави Кувейт про співробітництво в сфері туризму
28	Угода про співробітництво в сфері туризму між Урядом України та Урядом Республіки Куба
29	Угода про співробітництво в галузі туризму між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ліванської Республіки
30	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі туризму
31	Угода про співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ліванської Республіки
32	Угода між Кабінетом Міністрів України та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією про співробітництво в галузі туризму
33	Угода між Урядом України і Урядом Великого Герцогства Люксембург про співробітництво в галузі культури, науки, освіти і туризму
34	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Македонія про співробітництво в галузі туризму
35	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Мальти про співробітництво в галузі туризму
36	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в галузі туризму
37	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Монголії про співробітництво в галузі туризму
38	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі туризму
39	Угода між Україною та Португальською Республікою про співробітництво в галузі туризму
40	Угода між Урядом Російської Федерації та Кабінетом Міністрів України про співробітництво в галузі туризму
41	Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері туризму між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством туризму Румунії
42	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Сербія про співробітництво у сфері туризму
43	Угода між Урядом України та Урядом Сирійської Арабської Республіки про співробітництво в галузі туризму
44	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про співробітництво в галузі туризму
45	Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі туризму між Міністерством інфраструктури України та Міністерством економіки Республіки Словенія
46	Угода про співробітництво в сфері туризму між Державним комітетом України по туризму та Міністерством по туризму і ремісництву Туніської Республіки
47	Угода між Урядом України і Урядом Турецької Республіки про співробітництво в сфері

	туризму
48	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменістану про співпрацю в галузі туризму

Продовження табл. Е.1

49	Угода між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Державним комітетом Туркменістану з туризму щодо співробітництва у сфері туризму
50	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту і туризму України та Міністерством економіки Угорської Республіки про співробітництво в галузі туризму
51	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво в сфері туризму
52	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту і туризму України та Державною радою з питань туризму Фінляндії про співробітництво в галузі туризму
53	Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Генеральною Дирекцією конкурентоспроможності, промисловості і послуг Французької Республіки та Адетеф, агентство міжнародного співробітництва Міністерства економіки та фінансів Французької Республіки
54	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Хорватія про співробітництво в галузі туризму
55	Угода про співробітництво в галузі туризму між Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки
56	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чорногорії про співробітництво в галузі туризму
57	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Демократичної Соціалістичної Республіки Шрі-Ланка про співробітництво в галузі туризму
58	Угода про співробітництво в галузі туризму між Кабінетом Міністрів України та Радою Міністрів Сербії і Чорногорії
59	Угода про співробітництво в галузі туризму (Азербайджанська Республіка, Республіка Молдова, Республіка Білорусь, Російська Федерація, Республіка Вірменія, Республіка Таджикистан, Республіка Грузія, Туркменістан, Республіка Казахстан, Республіка Узбекистан, Киргизька Республіка, Україна)
60	Рішення про Раду по туризму держав-учасниць Угоди про співробітництво у галузі туризму (Азербайджанська Республіка, Республіка Молдова, Республіка Білорусь, Російська Федерація, Республіка Вірменія, Республіка Таджикистан, Республіка Грузія, Туркменістан, Республіка Казахстан, Республіка Узбекистан, Киргизька Республіка, Україна)
61	Угода про Раду з туризму держав-учасниць СНД

Навчальне видання

Горіна Ганна Олександрівна

Державне управління туристичною діяльністю

Навчальний посібник

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.